NĂM THỨ MƯỜI BẢY — SỐ THỨ 3631 MỖI SỐ : 0$02 NGÀY THỨ BẢY 27 AVRIL 1929

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

Toutes les lettres destinées à la rédaction
doivent être adressées au directeur
63, Rue Jules Ferry, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V.-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNGBẮCTÂNVĂN HANOI
TÉLÉPHONE Nº 150

Bản-báo có in một tờ phụ-trương ra buổi trưa bán lẻ 1 xu

DEPOT LEGAL • INDOCHINE • Nº 10602

GIÁ MUA CÓ HẠN

	Tờ buổi trưa	Tờ buổi tối	Cả hai tờ
Cả năm	3$00	6$00	8$00
Sáu tháng	1.60	3.20	4.00
Ba tháng	0.90	1.80	2.00
Một tháng			1.00

Nam-kỳ và ngoại-quốc phải trả thêm tiền cước

PUBLICITÉ

Tarifs spéciaux suivant catégories d'entreprises ou de produits.

Prix moyens, dernière page :

Une seule insertion.	0$80 le c/m
Contrat annuel	
Par centimètre et par insertion.	0$18 le c/m
Annonces judiciaires et légales.	1$50 le c/m
Petites annonces classées. . .	0$10 la ligne

Iq-kiênq cuaz môtj nhaf ngôn-luânj nu'o'cq Myw dôiq vo'iq viêcj taoz-hôn

Ở nước ta bây giờ, những người có tri-thức đương lo sợ cái hại tảo hôn, đua nhau phát ra ngôn luận, muốn hết sức sửa đổi lại, thế mà bây giờ tôi lại giới thiệu một bài văn chủ trương việc tảo hôn, chẳng hóa ra người không hiểu thời-thế lắm ư? Nhưng tôi thường tiếc rằng những người cứu tệ thường không xét đến gốc, và những người muốn sửa cho ngay, thường hay uốn quá mà lại hóa cong, cho nên tôi xin công bố cái lời trái tai này, xin những người hữu tâm để ý suy xét lại. Này đợi đến tuổi thành-nhân mới kết hôn, theo về đường sinh-lý mà nói, không những là không có điều gì hư hại, mà lại có nhiều lẽ rất hay. Các bực tri-thức bây giờ chủ trương việc trì hôn là lấy rằng các thiếu-niên nam nữ học nghiệp chưa thành, chưa có thể tự mình tìm được cách sinh hoạt, cái ấy đã đành phải rồi. Không biết rằng theo cái tình trạng ấy, thì thiếu-niên vẫn phải trì hôn, nhưng mà tảo hôn với trì hôn, hai cái đều có hại, nếu không so sánh cho kỹ càng. trong hai điều hại thì theo điều hại nhỏ, thì ở trong xã-hội, tất sinh ra nhiều cái ảnh hưởng không hay. Tảo hôn với đồng hôn khác nhau (đồng hôn là lấy chồng lấy vợ hãy còn trẻ con). Theo cái thói hủ lậu của nước ta, nhiều người vì lòng muốn sớm có cháu, dựng vợ gả chồng cho con cái từ lúc trời còn trẻ con, không được lấy nê bài văn này. Còn đến những người, con cái đã đến tuổi thành nhân, mà còn để chậm đến mươi mười lăm năm mới dựng vợ gả chồng, thế cũng là không nghĩ đến sự nhu yếu về cách sinh hoạt, tức như lời tôi nói ở trên, muốn sửa cho ngay, vì uốn quá lại hóa ra cong, xin hãy đọc kỹ bài văn này, may ra xử sự hợp được lẽ phải. Người viết bài văn này ý muốn nhờ sức nhà nước, hoặc là cha anh, giúp đỡ cho bọn thiếu-niên nam-nữ, nói cũng có lẽ, nhưng tôi thì nghĩ rằng sinh-hoạt là cái hạnh-phúc của loài người, chớ không phải là cái trách-nhiệm của loài người. Người đời nay không được hưởng cái vui thú về sự sinh-hoạt, lại chỉ thấy những điều khốn khổ, là vì khi thiếu-niên phóng-đãng, mới thành ra cái kết quả xấu ấy. Thiếu-niên nam-nữ không biết nhận sự nhu yếu về sự sinh-hoạt, không biết kịp thì mà lo tính việc thất-gia, đến nỗi sinh kế tiều-tụy, vất-và suốt đời, như thân trâu ngựa, đó thật là một việc không hợp lẽ. Cái cách bổ-cứu bây giờ, cốt cho bạn thiếu-niên nam-nữ, khi đến tuổi thành-nhân, phải có vợ có chồng, để cộng lực hợp tác, gây lấy mối hạnh-phúc suốt đời của mình. Còn như muốn nhờ sức giúp đỡ ở bên ngoài, thì không những là sức người khác không thể giúp đỡ được, thiếu-niên nam-nữ vẫn thấy khốn khổ, cho dẫu giúp đỡ được nữa, cũng khiến cho bọn thiếu-niên nam-nữ không có cái tư cách độc-lập, mất cả cái chí khí hăng hái tiến thủ, cũng là một việc không hay.

Nay xin dịch qua bài luận thuyết của một nhà ngôn-luận nước Mỹ đối với việc tảo hôn như sau này:

Việc cốt yếu thứ nhất của loài người không gì bằng nòi-giống phát đạt hay là suy giảm. Cho nên về cái vấn đề sinh-hoạt của đàn-bà con gái, không gì bằng việc lấy chồng và nuôi con. Lấy chồng và nuôi con, từ một phương-diện mà xem, thì là vấn-đề của cá-nhân, từ phương-diện khác mà xem, lại là phương-diện của xã-hội. Vấn-đề xã-hội, tức là cái tổng-kết của vấn-đề xã-hội. Cho nên lấy chồng và nuôi con, đàn-bà con gái đều khéo biết xử lý, thì tự nhiên không có cái lo nòi giống suy giảm. Muốn chiếm được cái địa-vị ưu-thắng ở trong trường cạnh-tranh, ở lúc hòa-bình cũng thế, mà ở lúc chiến-tranh cũng thế, quốc dân tất phải có cái sự sinh-sản rất mau. Trong một nhà đẻ được hai con, mới bằng cái số người cha-mẹ, không gọi là sinh-sản nhiều được. Người ta đẻ ra con cái, tất cũng có người chết từ lúc nhỏ, cũng có người chưa đến tuổi lấy vợ lấy chồng mà chết non, lại cũng có người không sinh-nở. Cho nên số sinh sản trong một đời ở nước Mỹ, tính số trung bình, trong một trăm phần chỉ thêm được hai mươi nhăm phần, như đời thứ nhất một trăm người, đến đời thứ hai được một trăm hai mươi nhăm người, đến đời thứ ba được một trăm năm-mươi sáu người, đến đời thứ tư được một trăm chín mươi nhăm người, cứ theo cái số ấy mà ngày càng sinh sản thêm mãi ra. Nay lấy cái số trung bình ấy làm căn cứ, chúng ta muốn cho cái thì cưới xin của đàn bà ở cái buổi trên dưới hai-mươi-năm tuổi, trong một đời người chia làm bốn thời kỳ, hay là muốn cho cái thì cưới xin của đàn bà ở cái buổi ngoài ba mươi tuổi, trong một đời người chia làm ba thời kỳ. Thử lấy cái số sinh sản của một trăm-vạn người mà nói, đời thứ nhất so với đời thứ hai, ít kém đến bốn nghìn chín trăm vạn người, đời thứ hai ví với đời thứ ba, ít kém đến hai vạn một nghìn bốn trăm vạn người, ảnh-hưởng đến chủng-tộc quốc-gia, kể cũng thật lớn.

(Còn nữa) H. T. B.

Kuôcq ngu'w mo'iq
ă ơ ư thi viết a' o' u'
đ viết d, d viết y, q viết k
Na'm yáuq.
sa'cq, huyêaf, na'ngj, hoiz, ngaw
q f j z w

Tin thêq-gio'iq

Ngày 25 avril 1929

Đảng cộng sản và đảng quốc-dân ở Đức

Những người về đảng cộng-sản, những người về hội *Casque d'Acier* và những người về đảng xã-hội quốc dân hiệu tinh ở Berlin thành ra xung đột nhau. Có nhiều người bị thương, trong số ấy có người lãnh-tụ của đảng cộng-sản là Max Hoelz.

Một cuộc bay lớn

Các phi-công người Anh John Williams, và Jenkins cưỡi một chiếc tàu bay nhà binh tên là *Endurance* khởi hành bay về phía Ấn-độ định bay một cuộc xa nhất xưa nay.

A. R. I. P.

Việc Trung-hoa

Ngày 25 avril 1929

Chánh-phủ quốc-dân với các nhượng địa

[illegible] Trung-hoa có một bài tuyên-bố yêu-cầu liệt-quốc hoàn lại Oai-hải-vệ, Thanh-đảo, Cao-ly, và Lữ thuận.

Việc bài Nhật

Đông kinh. — Hội coi việc mở mang sự buôn bán Trung-Nhật quyết nghị rằng hễ việc tẩy chay Nhật-bản ở Trung-hoa không thôi ngay, thì hội sẽ thi-hành các phương-sách để đối phó với việc ấy.

Tình hình ở Quảng-châu

Hương cảng — Trần-tế-Đường quyền giữ quyền chính ở Quảng-châu, trong khi Trần-minh-Khu vắng mặt, ngày hôm thứ ba mới rồi có họp một cuộc hội-nghị binh vụ để xem xét tình-thế. Theo như mệnh-lệnh của Tưởng-giới-Thạch, thì quân Quảng-châu đã dự bị để đánh Quảng-tây, và đã khởi-hành ở Quảng-châu đi đến Tây-giang. Sắp đánh nhau đến nơi.

Số tơ xuất-cảng ở Thượng-hải

Thượng-hải. — Số tơ xuất-cảng ở Thượng-hải trong tuần-lễ mới rồi là 851 balles gửi đi Âu-châu, 19 balles gửi đi Á-châu và Phi-châu, và 657 balles gửi đi Mỹ-châu, cộng là 1527 balles.

A R I P.

Một tin về bản giao ước thương-mại Pháp-Nhật

Các báo Nhật ở Đông-kinh đăng tin rằng các nhà chế tạo, và buôn bán đồ tơ Pháp gửi thư đến quan Toàn-quyền Đông-dương, có ý ngăn trở việc người Nhật mở mang công việc kinh-tế ở Đông-dương, nhất là về nghề tơ lụa. Các đại biểu Nhật về nghề tơ lụa họp hội đồng quyết nghị kêu với quan tổng-trưởng ngoại giao Nhật cố sức điều đình cho chóng xong bản giao ước thương-mại với Đông-dương.

Tin về phái-bộ khảo cứu Hoa-kỳ

Phái bộ khảo cứu Coolidge của Hoa-kỳ khởi-hành ở Lai-châu ngày 14 Avril đi Phong Saly, với 84 con ngựa. Phái bộ lưu một tháng rưỡi ở Lai-châu, có sưu tập được nhiều giống chim và nhiều giống thú nhỏ.

Các phi công Réginensi và Bailly ở Pháp

Hội *Ligue internationale des Aviateurs* và hội *Association des Vieilles Tiges*, có đặt cuộc nghênh tiếp các phi-công Bailly và Réginensi, và phi-công người Anh Hinckler trong năm 1928 đã bay từ Londres đến Australie mất 17 ngày.

Quan tổng-trưởng bộ hàng không chủ-tịch, có nói trước khi chế tạo đến xong các tàu bay cho thích dụng, thì còn sớm các cuộc bay lớn, quan Giám-đốc các sở chuyên-môn hiện đương xem xét các kiểu tàu bay, đến tháng septembre này có thể dùng để thi giải Schneider, và để thi bay nhanh nhất thế-giới. Đến độ mùa xuân năm 1930, các máy bay Pháp mới ấy sẽ bay khắp thế-giới.

Quan tổng-trưởng bộ hàng không có báo tin rằng nay mai hai phi-công sẽ được thưởng độ ngũ đẳng bảo-đẩu bội-tinh. Nghe có nói hai phi-công dùng một chiếc tàu bay sức mạnh chung bình, không có sửa đổi gì khác thường, mà bay được chót lọt, đó là việc khá mừng cho nghề hàng không lắm vậy.

CON CÁ SẤU BẮT THẰNG BÉ MƯỜI TUỔI Ở SÔNG HÀN TỈNH BÀ-RIA (NAM KỲ), NGƯỜI TA ĐÃ CÂU BẮT ĐƯỢC RỒI

Con cá quái ác mà ngày hôm 12 Avril 1929 đã nổi lên mặt nước cắn lôi một thằng bé ở Phước-lễ, ngày nay đã có người lập thế câu được nó rồi, người ấy là một ông biện họ ở Bà-ria tên là Khấn.

Cách thức M. Khấn lập mà câu con cá sấu kia thế nào chúng tôi xin thuật rõ lại sau này:

Câu bằng con chó sắt lưỡi câu ở dưới bụng con chó ấy rồi một lên nhánh cây hắn chìa ra ngoài sông, cây hắn ấy gần tới sông bằng còn chừng sáu trăm thước thì tới nhà máy đèn, câu hai đêm trước nó không ăn qua đêm sau nó ăn mồi, đêm mười bảy rạng mặt 18 hồi 8 giờ tối hễ nó trở xuống tới cầu chợ hồi 9 giờ tối thì nó vùng một cái rầm, người ta ra coi thấy có giây nổi trên mặt nước thì người ta báo cho ông Long-hương hay, coi lại thì không phải giây của mấy người ấy.

Kế đó họ cho M. Khấn hay, M. Khấn lên coi thì giây đã đứt mất bắt, từ đó mà đi kiếm cả đêm ấy cho tới trưa cũng không gặp, đi ra khỏi cầu tàu rồi tính trở về, vừa về nửa đường gặp nó nổi cái đuôi lên mặt nước, quơ qua quơ lại kế nó chìm xuống. M. Khấn nắm giây lôi lần lên, đặng đâm mung (cây mung) ấy cũng là một cây sắt nhọn bằng ngón tay cái, phải đâm cây ấy thì nó mới yếu mình kéo lên mới đặng. Đâm lần đầu trúng nhằm xương đầu nên không thẳng sâu, kế nó chạy trở ra tới Cồ-may, M. Khấn chèo theo gặp nó tại Cồ-may, rồi nắm phăng lên đâm mung nữa trúng ngặt, kế tiếp theo một lần nữa, một lát lâu thì nó đã yếu, có một người khác nhảy xuống đặng trói miệng và bốn chân nó lại thì lúc ấy M. Khấn đứng gần be ghe bị nó tát một cái, M. Khấn nhanh mắt ngó thấy dựt chơn lên thì nó tát trúng be ghe gãy hết hai cái răng và dính luôn trong ghe (ván ấy giầy 0m03 mà thủng bên này qua bên kia) đem về tới nhà hồi 1 giờ trưa, lụt kêu là xóm lưới (làng Phước-lễ).

Từ đó cho tới tối thì con đường Avenue de la Marne người ta đi không ngớt, giờ nào mà không có người đi trên con đường ấy, lớp thì xe hơi, xe ngựa, xe máy, lớp thì đi bộ, lại có ông chánh, ông phó tham biện và mấy người tây khác vân vân, đến đó đặng xem con cá sấu. Ông chánh và ông phó có ban khen M. Khấn nhiều lời và hứa sẽ thưởng tiền bằng con heo. Con sấu ấy bề dài nó 4m00, bề ngang chừng 0m60. Để rất tới 8 giờ [illegible] rõ ra 6, 7 đoạn xương bề dài chừng 0m20 tây, còn xương bể nhỏ thì nhiều lắm, người bà con đứa nhỏ bị nó bắt xin những xương ấy đem về chôn, đang khi mổ thì người ta coi đông lắm có 2 cái xe hơi của tây khác ghé coi mổ.

M. Khấn này hồi năm 1927 cũng có câu một con sấu thiệt lớn bề dài 7m00. Tưởng là con sấu dữ độc kia từ đây đã trừ được rồi.

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ	25 độ
15 giờ	26 độ

Giá bạc. — Kể từ ngày 26 Avril 1929, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 12 f. 05.

Thời giá quốc-trái

Ngày 23 Avril 1929

5 %	hoàn dần		80 45
3 ½ %	hoàn dần		93 f. 50
4 %	vĩnh viễn	1917	88 f. 55
4 %	»	1918	86 f. 70
5 %	»	1920	104 f 90
5 %	hoàn dần	1920	119 f. 70
4 %		1925	121 f 55

Ngày 25 Avril 1929

3 %	vĩnh-viễn	73 f. 80
5 %	1915-1916	99 f. 65

Tin tàu. — Tàu *Gouverneur Général Rooume* đến ngày 5 mai này ở Saigon sẽ chạy đi Singapore chứ không phải ngày 6 mai như đã định trước.

Vậy thì chuyến xe-hỏa tốc-hành Hanoi Saigon ngày 3 mai này không thể mang thư kịp vào Saigon để chuyển sang chuyến tàu ấy.

Tàu *Canton* đến ngày chủ-nhật 28 avril hồi 10 giờ sáng ở Haiphong sẽ chạy thẳng đi Hongkong.

Các thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe lửa 20 giờ 4 phút tối 27 avril.

Tòa án binh. — Tòa án binh họp hôm 8 Avril 1929, xử các việc sau này:

— Việc Lê-công-Lễ, lính phó-thủ ở Hanoi can tội đánh người bề trên trong khi làm việc.

— Việc Ng-văn-Mận, lính khố đỏ, đóng ở Haiphong can tội đào ngũ, trong khi binh thời.

Tại tòa án Trừng-trị. — Những việc xử tại phiên tòa án Trừng-trị chiều hôm qua như sau này:

Con hát với chủ rạp hát. — Ngày hàng giêng tây vừa rồi Trần-văn-Cương và Đoàn-văn-Cam là kép hát ở giạp Quảng-lạc nghe thấy Mme Tùy Hòa mở rạp Phúc Thắng mới đến làm giấy giao kèo xin hát ở rạp hát mới mở ấy. Khi kép Cương vay trước được 500 $ 00 và kép Cam vay trước được 150 $ 00 rồi, không đến làm, vẫn cứ hát ở rạp Quảng-lạc. Hỏi thì kép Cương và kép Cam chối và khai rằng vì chủ rạp Phúc Thắng không cho vay tiền trước nên không bằng lòng hát cho rạp ấy nữa. Vì có chứng có rõ ràng là kép Cương và kép Cam đã nhận số tiền nói trên kia, nên tòa phạt mỗi người 6 tháng tù và bắt phải hoàn số tiền vay trước ấy cho chủ rạp Phúc Thắng.

Đám bài tây — Nguyễn-văn-Xuân nhà ngõ Hồng-phúc số 17, bị truy tố về tội mở đánh bài tây ở phố hàng Bồ, bị lính cảnh sát bắt được ngày 24 tháng tây trước, được tòa tha cho trắng án vì tên ấy chối không nhận lỗ gì và khai là đứng xem bị bắt. Vả lại có người nhận cho là người đi làm mướn kiếm ăn.

Được tạm tha. — Nguyễn-văn-Kê là tài xế bị truy tố là bội tín một đôi lốp xe ô-tô được tạm tha. Việc của tên ấy thì tòa hoãn đến thứ năm sau để đòi các giấy má rồi mới xét.

[illegible] tháng 3 tây trước một người tên là Nguyễn-thị-Cả ở ngõ Nam-ngư số 9 khi ngủ dậy thấy mất một cái đỉnh và hai cái đèn nến bằng đồng cùng một món tiền để ở tráp mà đứa con trai là Trần-đức-Chinh 16 tuổi đi đâu mất. Người ấy có nghi cho đứa con ấy ăn cắp rồi bỏ nhà đi mất, nên làm giấy trình sở Cẩm. Khi đứa con trai người ấy bị bắt xét hỏi thì thú nhận có ăn cắp và khai tiền tiêu hết cả rồi mà những đỉnh đèn thì đem bán cho Đàm-văn-Quít và Đỗ-thị-Gừ ở Giám. Xét ra tên Quít Thị Gừ biết là đồ ăn cắp tham lợi mua đáng. Tòa phạt tên Quít 3 tháng tù và Thị Gừ 2 tháng tù. Còn Trần-đức-Chinh tuy được miễn nghị không phải xử tại tòa là vì hãy còn trẻ tuổi; và lại ăn cắp của mẹ. Tên Chinh này là một đứa rất hư. Trước khi xảy ra việc ăn cắp là ngày 15 tháng 3 tây này, tên ấy lại thông đồng với Hoàng-đạt-Đức là lính cảnh sát đánh lừa một người khán đầm tên là Thị Canh lấy 10$00. Hiện việc lừa ấy tòa kết án phạt tên ấy 3 tháng tù tại phiên tòa thứ hai vừa rồi. (mà việc này đã đăng rõ ràng rồi.

Ăn cắp gỗ bè bị bão. — M. Cự Kiên buôn bán và thầu khoán có giao tiền cho một người tên là Đỗ-v-Thúy đi lên mạn ngược mua gỗ ngày tháng 7 tây năm ngoái, người ấy mua gỗ đóng bè đưa về, khi tới bến Trèm về địa phận làng Hoàng-chung (Hadong) bị bão Bè ấy vỡ gỗ trôi nổi cả khúc sông. Bây giờ lũ tên Phạm-v-Bích ở làng Hoàng chung kéo nhau ra vớt hồi đem về nhà dùng chứ không trả cho chủ có bè bị vỡ. Tòa phạt tên Gẫm, tên Nhân mỗi tên 4 tháng tù, tên Viết, tên Bảo mỗi tên 3 tháng tù, tên Nông, tên Chuyên, tên Khoan, tên Canh, tên Đại mỗi tên 2 tháng tù, tên Bích, tên Bột, tên An, tên Đức, tên Chiêu, tên Thân, tên Viên, tên Cảnh, tên Hạnh, tên Nuôi, tên Vấn, tên Đào, tên Giản tên Nhân, mỗi tên 1 tháng tù. Còn tên Chín, tên Quân, tên Hoan, tên Huy, và tên Lâm cũng can về việc này, thì được tha trắng án.

Trục xuất cảnh ngoại. — Những người Khách có tên sau này, vì không có chỗ ở nhất định ở Đông-dương, tại đều bị trục xuất cảnh ngoại.

Vong-Ung, Mee-a-Tai, As-Nhi, Si-Nhi, The ngư-nh-Tseng, Veng-a-Kao, Thung-Tai, Tang-Ngân, Tang-Nhan, Chang-Nhi, Dương-a-Sy, Chau-Tek-éon Hoi, và Quack quan-Khuc.

Ngạch tòa sứ. — M. Trần-thành-Lê, tam ký tập sự tại tòa sứ Nam-định, nay được thăng thư ký hạng sáu.

Ngạch học chính. — MM. Đỗ-ân-Mẫn và Tô-Tạo, giáo học thí sai tập sự, nay được thăng giáo học thí sai hạng tám.

Cuộc đánh số của hội Trí-hòa — Cuộc đánh số của hội Trí-hòa, trước định mở vào ngày chủ nhật 1er Janvier 1929, nay lại hoãn lại đến chủ nhật 1er Décembre 1929.

Hội giúp trẻ bồ côi Annam. — Xin nhắc lại rằng đến ngày thứ hai 29 avril, hồi 6 giờ chiều, hội Bảo Anh sẽ họp đại hội-đồng tại nhà Công-quán hội Khai-Trí Tiến-Đức ở phố hàng Trống.

Hội L. H. A. B. quyên tiền làm hội-quán chung cho tất cả các viên chức Bắc-kỳ. — *Vì Hội L. H. A. B. quyên một tháng số tăng lương nên chỉ đăng tên các ông quyên tiền, mà không đăng số tiền nữa.*

Sở thứ hai mươi mốt. — *Sở Hỏa-xa* — M. M. Trần-quang-Hiệp, Nguyễn-hữu-Biên, Đặng-đình-Sinh, Đỗ-trọng-Vĩnh, Ng-duy-Quý, Hoàng-đình-Ái, Nguyễn-hữu-Hợp, Trần-khắc-Cần, Nguyễn-văn-Hảo, Nguyễn-văn-Minh, Mai-ngọc-Lâu, Đỗ-văn-Tường, Lưu-văn-Bích, Nguyễn-đình-Phúc, Lê-ngọc-Liên, Nguyễn-văn-Khang, Nguyễn-văn-Khoa, Phạm-đình-Phương, Phạm-văn-Lộc, Tống-phước-Lâm, Nguyễn-ngọc-Kỳ, Phạm-đình-Nhu, Nguyễn-văn-Chước, Phan-mạnh-Tĩnh, Nguyễn-Túc, Ng-Trinh, Hoàng-văn-Đôn, Lê-văn-Bình, Lê-văn-Thu, Nguyễn-văn-Sang, Doãn-ngọc-Liên.

(Còn nữa) Hội L. H. A. B. lại cáo.

LỜI CÁO PHÓ

Chúng tôi rất là thống-khổ kính-cáo các Cụ, các Quan, các Ông, các Bà, thân-bằng, cố-hữu, biết cho rằng, phu quân, thân-phụ, nhạc-phụ, tổ-phụ, tằng-tổ-phụ chúng tôi là :

M BÙI - BƯỜNG - THÀNH
Nguyên Sơn-tây tỉnh Tuần-phủ trí-sĩ

đã thọ-chung tại làng Châu-cầu, tỉnh Hà-nam,

Chúng tôi định đến ngày 20 tháng này (29 avril 1929) hồi 12 trưa làm lễ an-táng tại địa-phận làng Trung-hiếu, huyện Thanh-liêm, tỉnh Hà-nam.

Nay kính-cáo
Vị-vong-nhân: Phạm-thị-Nhàn,
Cô-tử: Bùi-quốc-Thụy và vợ
Bùi-quốc-Thiệu và vợ
Bùi-quốc-Vinh và vợ
Bùi-quốc-Thịnh và vợ
Tế-tử: Vũ-ngũ-Ban và vợ con
Nguyễn-sinh-Hay và vợ con
Nguyễn-hữu-Đông và vợ con
Nguyễn-khắc-Lộc và vợ con
Trần-tấn-Duyên và vợ con
Ng.-sỹ-Túc và vợ con
Trần-tấn-Khiết và vợ
Nội-tôn: Bùi-công-Bật,
Bùi-công-Hoàn
Bùi-công-Hiền,
Bùi-thị-Sơ,
Bùi-hoài-Chân,
Bùi-ninh-Hiên,
Tằng-tôn: Phạm-huy-Lâm,
Phạm-thị-Chất.
đồng bái.

Lời đăng báo này xin thay giấy cáo-phó

Ngài ho dư ?

Vậy nên lập-tức đến hiệu **Bào-chế CHASSAGNE,** *Số 59, phố Paul Bert, Hanoi* sẵn có thứ thuốc chữa khỏi tức-khắc bệnh ho, ho gió, ho lao, vân vân, của ngài.

Nên xem lời cáo-bạch của bản-hiệu ở trang thứ tư nói về thuốc **SIROP NOFAL.**

Lại một đám xóc đĩa. — Hôm qua hồi 10 giờ đêm lính cảnh-sát đến vây bắt nhà gá xóc đĩa ở Bờ-Sông, gần sở quản dầu hỏa, chủ gá là Cô Cao. Bắt được cả thảy 27 con bạc vừa được vừa cái. Các tang vật đều tịch một.

Đã tìm thấy. — Cậu Bùi-quang-Đức 12 tuổi lạc hôm 17 Avril thì nay người nhà đã tìm thấy.

Đã bắt được đảng ăn cắp xe đạp. — Một bọn là Ng-thiện-Chi, Cao-văn-Bách tức Bích, Nguyễn-huy-Tân, Bùi-văn-Sen, Cao-văn-Bơi, Phạm-phú-Vinh, Lê-tự-Lực, Phạm-hữu-Biêu, Ng-văn-Dao, Lê-văn-Hạ và Vũ-văn-Se ăn cắp xe đạp và tàng-đảng chứa các xe-đạp ăn cắp trong 2 năm 1928 và 1929. Đã bắt được mười một cái xe và đồ phụ tùng trong nhà hai tên trong bọn trên kia, và trong nhà các tên khác nữa.

Tên Phạm-hữu-Biêu, Ng-văn-Dao tức Hạ, Lê-văn-Hà và Vũ-văn-Se, đi trốn, hiện còn tầm nã.

Bội tín. — Đã độ vào tòa án tờ biên bản về một người đàn-bà đi trốn, ăn cắp các đồ nữ-trang giá 33$80 và bội tín món tiền 100$00 của Mme Ng-thị-Kiêu ở phố Cannecaulme số 70.

Giải vào Tòa án. — Các người sau này phải giải vào Tòa án :

— Đoàn-văn-Khánh, 17 tuổi, Ng-v-Tường tức Ve, 23 tuổi, Ng-văn-Khoai 21 tuổi và Đỗ-văn-Hoàn 18 tuổi, cùng làm thợ máy, ở ngõ Sinh-từ, bị thưa là đánh Hoàng-văn-Nhân 32 tuổi và Hoàng-văn Do 27 tuổi, ở làng Lương-sử (hộ lạc).

— Nguyễn-văn-Duc, 20 tuổi (ở ngõ Sinh-từ) vì du đãng và dùng thẻ thuế thân của người khác.

— Dương-văn-Hiên 17 tuổi, thợ may nhà Chuân-xương số 28, đường Huế, vì chửi mắng người cảnh sát làm việc ở đấy.

— Nguyễn-văn-Mâu, 23 tuổi, thợ đóng sách nhà Ngô-tử-Hạ, ở số 14, phố ngõ Huyện, vì bỏ việc, xui dục bọn thợ đình-công, và ngăn trở đe dọa không cho làm việc.

Trẻ con lạc. — Người cảnh sát coi việc ở hộ thất đem đến sở Cẩm một đứa trẻ là Ng-văn-Sô, 13 tuổi, quán làng Nguơn tỉnh Hưng-yên lạc ở phố hàng Lọng.

Mắc bệnh hủi. — Nguyễn-thị-Xã, 56 tuổi ở làng Lương-Sử (hộ lạc) có dáng mắc bệnh hủi, đã phải đem vào nhà thương.

Chết giữa đường. — Hôm qua, hồi 6 giờ 45 chiều, Bùi-thị Do 3 tuổi, con M. Bùi-huy-Lan, thư-ký sở xe lửa, ở phố Sinh từ, số 60 chết trong khi đem vào nhà thương.

Tử thi không có thương tích, đã đem vào nhà xác.

Bắt trẻ và ăn trộm. — Nguyễn-văn-Át 17 tuổi, đầy-tớ nhà số 24 phố Julien Blanc và Nguyễn-thị-Mai 45 tuổi, bán hàng nước, ở số 12 phố hàng Vôi là tòng đảng và thủ phạm bắt hai đứa con gái nhỏ và ăn trộm 100 đồng của M. Nguyễn-văn-Giác, 36 tuổi, làm thợ máy, ở 24, phố Julien Blanc.

Nguyễn văn-Át và Nguyễn thị Mai đã phải bắt giải vào Tòa-án nghị tội.

Có nhiều tổ ong, muốn thuê khoán một người để san tướng và lấy mật.

Hỏi tại bản-quán.

NHÀ THƯƠNG VÀ NHÀ HỘ SINH
ĐƯỢC NHƯ Ở NHÀ
Phòng khám bệnh
QUAN ĐỐC-TỜ BLOT
65 phố Tràng-thi và 78, phố Thợ nhuộm
Giấy nói số 449, Hanoi

Ở Bắc-kỳ mới có nhà này là một. Bệnh nhân, muốn chữa bệnh gì cũng được, muốn cần phải mổ-xẻ cũng được chắc chắn, muốn đỡ đẻ được cẩn thận tử tế hay là chữa các bệnh về phụ-nhân như hiếm đẻ) hài-nhi cũng được.

Thì viện đến quan Đốc-tờ Blot là thầy thuốc đã kinh nghiệm lâu năm, lại là tay chuyên môn khảo-cứu.

Có buồng riêng tử tế để chữa bệnh, buồng có đủ cả máy đèn máy nước. Tiền thuốc và tiền thầy thuốc không phải trả vì đã tính cả vào tiền chữa bệnh và buồng rồi. Có 3 hạng. Trả tiền từng ngày, hay là trả tiền chữa kỳ sau cũng được.

Người nhà đến thăm lúc nào cũng được. Hàng ngày quan Đốc-tờ đến thăm bệnh nhân luôn luôn.

Lúc nào cũng có bà đỡ tốt-nghiệp [illegible] ở đấy luôn.

Khám bệnh hằng ngày từ 8 giờ đến 11 giờ và từ 15 giờ đến 17 giờ — Ai muốn mời đến nhà thăm bệnh cũng được xem xét cẩn thận.

Muốn hỏi han điều gì, xin cứ mời đến tận nơi bất cứ giờ nào.

Cứ ngày thứ hai

Thì hiệu Demange 40 phố Henri d'Orléans Hanoi có đề ra bán rất nhiều các thứ hàng, chia thành từng (lot) một, giá rất rẻ. Rất tiện cho các quí khách An-nam và Khách muốn mua buôn.

Hiệu Bào-chế MONTÈS. 54, Phố Paul Bert, Hanoi

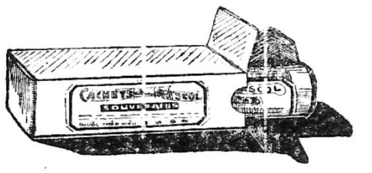

Hễ thấy ghê mình thì dùng ngay một viên thuốc Rascol là khỏi ngay bệnh cảm và bệnh sốt rét rừng.

Bạn cũ.. áo cũ...

Là đầu truyện một phim ảnh đại hài-kịch chiếu tại rạp :

CINÉMA PALACE

Từ thứ tư 24 đến thứ ba 30 Avril

Vui suốt trò, đoạn nào cũng buồn cười tức bụng
Rất vui. Rất hay

Trong một tuần-lễ làm-lụng vất-vả, gì bằng rảnh được một lối tiêu-khiển cho vui lòng giúp sức mà lại được thêm bổ trí óc yên-tĩnh tinh-thần, chỉ có cuộc vui Cinéma là ích-lợi hơn hết!!!!!

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Đem phu đi tân đảo. — Sáng nay hồi 10 giờ, tàu *Gia long* đã chở mấy trăm phu mộ ở Bắc-kỳ đem sang làm ở các đảo Nouvelle Calédonie và Nouvelle Hébrides.

BẮC-NINH

Ngẫm duyên kỳ ngộ xưa nay. — Một người đội đoan tên là Crebessac ở Laokay vừa có đơn thưa cô Ng-thị-Can dite Madeleine 40 tuổi, ở phố Hậu-mỹ (Bắc-ninh) về tội bội tín.

Hỏi thì cô đội Ng-thị-Can dite Madeleine thuật cho nghe đầu đuôi việc ấy như sau này :

Nguyên hồi tháng janvier trước cô đi xe lửa ở Hải-phòng lên Hanoi cùng một chuyến với M. Crebessac trong khi đi đường có tán chuyện với cô, ngỏ ý cho cô biết rằng muốn kết duyên tấn-tần với một người An-nam. Cô Nguyễn-thị-Can dite Madeleine nghe lời tán tỉnh êm tai, bèn cũng tỏ ý muốn nâng khăn sửa túi cho người đội ấy. Người đội liền rủ cô kéo luôn lên Lao-kay là nơi người ấy làm việc.

Lên tới Lao-kay, thôi thì thú hồ mưa Sở mây Tần, cứ liên miên cuộc vui suốt sáng trận cười thâu đêm, cô Madeleine đã nghĩ thầm phen này thật được yên bề cầm sắt. Chẳng ngờ mới được 15 hôm, thì người đội bảo lật tật với cô rằng hiện đã có vợ ở Saigon rồi. Cô Madeleine nghe chán quá mới tính đường thác, mới bảo người đội để cho mình trở về Bắc-ninh cho yên thân. Người đội cũng ưng ý.

Đến ngày 10 mars, cô Ng-thị-Can đội đi tiễn xuống đến ga Phố-mới thế là từ đấy Bắc Nam đôi ngả chia tay. Cô Madeleine có nói trong khi ở kết tóc xe tơ với người đội được ít bữa đó, thì người đội có sắm cho cô mấy bộ cánh lối ăn mặc đầm, và sắm cho con gái riêng của cô là Melle Yvonne một bộ cánh cũng lối ấy, thế mà thôi, chứ cô không có lấy tiền nong gì của người đội cả. Tuy người đội có hứa rồi sẽ cấp cho mỗi tháng ba chục đồng ăn tiêu, nhưng vẫn vẹn khi ở Bắc-ninh chỉ nhận được một cái ngân phiếu hai chục đồng thôi, chứ không có tiền nong nào khác cả.

Cô Madeleine lại phàn nàn rằng khi gặp M. Crebessac lần đầu trên xe hỏa, đã nói rõ mình là gái chính chuyên, hiện đương có chồng là người đội David, thế mà ngờ đâu xiêu lòng vì những lời tán tỉnh, thành ra đến đoạn sự này.

Hiện còn đương xé xem việc rắc rối này, thực hư ra làm sao.

VIỆC TRUNG-KỲ

VINH

Pharmacie Commerciale du Nord-Annam
E. GILLET, **Pharmacien, Vinh**

Bán đủ các thứ thuốc tây, giá rẻ hơn các hàng thuốc khác ở cõi Đông-dương.

HÀ-TĨNH

Lễ khánh-thành trường Yên-lập. — Bữa 28 mars, đã làm lễ khánh thành học-xá làng Yên-lập tỉnh Hà-tĩnh. Có quan Công-sứ Hà-tĩnh, quan Học-chánh Thủ-hiến Trung-kỳ, cùng các quan tỉnh, và các thân-sĩ Tây Nam bản tỉnh tới dự lễ đông lắm.

Quan Thủ-hiến học-chánh có đọc bài diễn văn sau này :

Các ngài,

Hôm nay tôi lấy làm hân hạnh cùng quan Công-sứ Guillemiret, quan Tuần-Vũ, các Tây, Nam thân-sĩ bản tỉnh, tới dự lễ cái trường xã này.

Cái học xá này đã xinh đẹp lại hợp thức, đáng đem làm kiểu mẫu. Đó cũng nhờ hai người An-nam có lòng quảng đại, có kiến-thức là ông Phúc Thanh và ông Bùi-huy-Tín. Hai ông lấy lòng nhân nghĩa, lấy trí kiến tạo, lấy cái bụng công-ích của mình mà tiêu biểu cho đồng-bào. Vậy nhờ hai ông ấy có trí kiến-tạo nên Tân-học sẽ thấu đến chốn thôn quê này, như thế là hai ông ấy cũng có chút công giúp về sự khai hóa đường tinh-thần, đường vật-chất mà nhà-nước Bảo-hộ ra công mở mang trong xứ này.

Các trò ơi ! Mong rằng cái lễ khánh thành này cũng cho các trò một dịp học cương-thường đạo-lý. Các trò phải nhớ ơn ông Phúc và ông Bùi đã có lòng hằng tâm với các trò ; các trò nên hoài ân quan Công-sứ đã chịu liệu lập thành mấy phòng học này đã chắc chắn lại chỉnh-đốn ; chính có thầy giáo, các trò dùng tân-thư Nha Học-chánh Đông-pháp soạn vừa trình-độ các trò, phải chí hết sự dạy các trò cư-xử theo đường luân-lý như xưa, lại dạy các môn cách-trí thiết-hợp thời đại bây giờ. Các trò học cho biết xứ này là một xứ có [illegible] thành phải ra sức làm lụng để khuếch trương lên mãi.

Vậy thì các trò nên làm thế nào để khỏi phụ lòng hảo tâm các ngài đối với các trò ngày nay. Nên học hành chuyên cần chăm chỉ ; nên cư xử phép tắc cung thầy, lại bất kỳ khi nào cũng phải tôn kính các bậc niên xỉ. Người Annam vẫn có tiếng có lễ nghĩa vậy. Phải nhớ lời khuyên răn Thánh-hiền : « đệ-tử nhập tắc hiếu, xuất tắc đễ » (nghĩa là con em vào thì hiếu, ra thì đễ) « Tâm thổ ti, ong nương mật, nhân bất học, bất như vật » (tằm nhả tơ, ong gây mật, người không học, không bằng vật).

Lễ Khánh thành hôm nay long trọng như vậy là cái điềm tốt rằng trường học này được lâu dài để thiếu niên lân cận đây tới học tập cho hiểu rõ nghĩa vụ đời người, hiểu rõ cách-vật-trí-tri, để cho khỏi thẹn con dòng của giống, cho thành người hữu dụng cho gia-đình, cho quốc-gia.

Chúc Trường Tín Thành được vĩnh viễn, được thịnh vượng mãi mãi. Mong thay !

Quan Công-sứ Hà-tĩnh có đọc bài diễn văn sau này :

Các ngài

Chúng tôi thường ít bày những lễ lạc-thành long-trọng.

Vì chúng tôi đã chịu cái trách-nhiệm khai-hóa, nên khi nào chúng tôi làm được việc gì bổ ích, không lẽ mình lại tự khen lấy mình.

Vậy hễ khi nào chúng tôi lập thành công cuộc gì mà xã-dân đều hoan-nghênh hâm-mộ, thế là tỏ có biết-ơn chúng tôi ; nên chúng tôi tự lấy làm vui lòng.

Thiệt như vậy ; vì thế là tỏ rằng xã-dân hiểu-thấu công lao khó nhọc của chúng tôi, biết rằng chúng tôi là người xứng đáng đến đây để mở-mang cho xứ này được mỗi ngày một phần thịnh thêm.

Nhưng hôm nay thì khác hẳn. Vì cái trường mới lạc-thành vừa rồi đây là công-nghiệp của hai người thân-sĩ đã biểu-dương một cái độ-lượng rất khoan-hồng, chúng tôi không thể nào bỏ qua.

Ông Bùi-huy-Tín thì trong xứ Đông-pháp này ai cũng đã biết rồi. Những công việc ông làm thì ở Bắc-kỳ và Trung-kỳ, không nơi nào không có ; trong các việc hoạt-động của loài người ông đều làm đến cả ; nào công sở tư-sở, nào khẩn hoang, nào nhà in, nào dẫn thủy nhập điền.... kể không hết được.

Ông thật là chuyên cần, ngoài những việc tư đã bề-bộn như thế rồi, ông lại còn chăm đến việc công.

Chính ông là một người nghị-viên rất có thế lực ; vì ông có tính lanh-lẹ đúng đắn nên ông là một người đồng sự có ích cho nhà nước. Nhà-nước Đại-pháp đã biết đến giá trị của ông nên mới rồi đã ban thưởng ông Bắc-đẩu bội-tinh, tưởng cũng chưa mấy người xứng đáng hơn ông nữa. Chẳng những thế mà thôi ; phàm hễ gặp việc gì ích-lợi, thì ông đều sẵn lòng đem của ông làm ra khó nhọc mà giúp ngay, và giúp cho sự giáo-dục trong nước mỗi ngày một tăng tiến lên.

Còn ông Phúc-Thành thì mới chung cục với ông Bùi. Ông cũng người Bắc mới vô : thiệt đất Bắc là nơi sản-xuất ra người cần mẫn và người làm [illegible] việc phải ngay. Hai ông này thiệt là hai người trọng-nhân ở xứ này vậy.

Quan Khâm-sứ ngài cũng đã định ra đây để tuyên bố cho công chúng biết như thế. Ngài đã tính cùng Quan Học-chính-thủ-hiến đều ra, mà chính ông Bùi cũng rõ rằng ngài trước khi về Pháp đã muốn chỉ ra một khoản thì-giờ, ngày-ngài mấy dẫu, để dự lễ hôm này. Vì gấp quá nên ngài bất đắc-dĩ phải đình không ra nữa ; nhưng ngài có dặn tôi thay mặt mà nói với hai ông rằng, ngài rất cảm ơn hai ông đã làm một việc khoan-hồng rất quí hóa đáng làm gương cho công chúng như vậy.

Từ hai năm nay, xã dân và các quan-viên trong bản tỉnh đều đua nhau lo việc công ích, khiến chúng tôi rất đỗi vui lòng. Các xã-thôn đều theo con đường mới mẻ. Các làng bây giờ không phải chia rẽ như hồi

(Xem trang thứ ba cột thứ ba)

Số 29

ĐÁY GIẾNG HỒN OAN

DOÃN-KẾ-THIỆN dịch thuật

Chuyện một con dâm phụ giết chồng rồi vứt thây xuống giếng, nhưng có lấp đất che đậy giếng lại, tưởng rằng che được mắt người, không ai còn biết đến nữa. Ngờ đâu ba năm sau gặp có Bao-long-đồ là một vị quan rất liêm minh, tra xét được ra. Cho hay lưới giời dầu thưa, mà những kẻ gian tà không bao giờ thoát được.

Bi-phụng-sơn nghe nói liền hỏi rằng :

Lúc nhạc-gia hóa điên nhảy xuống sông, cô ta nàng đuổi theo nắm lại không kịp, sao lại bảo chúng nó giết rồi quăng thây xuống giếng, vậy thì cái người nhảy xuống sông ấy không phải là nhạc-gia chăng ?

Hiếu-cô nói :

Thiếp cũng lấy làm ngờ vì đứng ấy lâu, nhưng khi thiếp chạy theo để nắm lại, thì thấy rõ ràng là cha thiếp, vì mặc áo xống, đội mũ vuông.

Bi-phụng-sơn ngẫm nghĩ một lúc rồi nói rằng :

Cứ như lời nhạc-gia đã nói đó, thì cái án ấy dễ tìm ra, vì thi thể đã ở dưới cái giếng ấy. Còn cái người nhảy xuống sông ấy, chắc là có đứa giả hình, nhưng không biết là đứa nào. Vậy thì lúc ấy có Tiểu-vệ ở đó không ?

Hiếu-cô nói :

Không, mãi về sau mới thấy nó hốt hoảng chạy đến.

Bi-phụng-sơn cũng-cất nói rằng :

Thôi chắc là thằng Tiểu-vệ giả hình làm nhạc-gia nhảy xuống sông, lặn đi một quãng rồi lên bờ chạy về, chứ không còn ai nữa. Nhưng chúng nó lấp giếng vào hôm nào ?

Hiếu-cô nói :

Ngay sau hôm cha thiếp mất, ả Cường mượn tiếng là tránh sự hiềm-nghi và sợ động đất, thuê phu lấp lại.

Bi-phụng-Sơn liền bấm bấm rồi giận mà nói rằng :

Thôi chính là hai đứa gian phu dâm phụ ấy, giết chết nhạc-gia, thực là cái thù không đội giời chung, tôi quyết phải báo để đền ơn nhạc-gia mới được.

Hiếu-cô dịu dàng nói rằng :

Cám ơn chàng đã có lòng nghĩ đến cha thiếp như thế, nhưng việc đó hẵy nên tương kế, vì cha thiếp có dặn trong hai năm nữa mới có thể trả oan được.

Bi-phụng-sơn nghe nói vẫn mãi căm tức, hồi lâu nói rằng :

Nhạc-gia đã bảo thế nào phải nghe theo như thế, nhưng từ đây ta cũng nên để ý mà xem xét cách cử động của hai đứa gian phu dâm phụ ấy, kẻo nó lại giở biến gì chăng.

Nói rồi hai vợ chồng cùng nhau đi nghỉ, sáng ra lại cùng nhau bàn tính đến công việc làm ăn, nhân có số mấy trăm lạng bạc ấy, bèn nhân mở một cửa hàng buôn gạo, gặp năm mất mùa, gạo bán chạy và lại bán được giá, nên trong có ba bốn tháng trời mà việc buôn bán đã nghe chừng phát đạt lắm, hai vợ chồng rất lấy làm vui mừng.

Có phúc có phận, giời đã cho giời không bảo, một đêm vào khoảng canh khuya, hai vợ chồng phân ngồi bàn tính công việc làm ăn, Phụng-sơn lại nhắc đến chuyện báo thù, Hiếu-cô động mối thương tâm, khóc lên nức nở, Phụng-sơn phải lựa lời khuyên giải mãi mãi mới được nguôi lòng. Nói vừa dứt lời, thì bỗng thấy vật gì từ trên nóc nhà rơi xuống, vội vàng nhìn xem, thì ra là một người, toàn thể lực lưỡng, mặt đen như [illegible], vai đeo một cái gói vải đen, tay cầm một con dao nhọn, Hiếu-cô sợ quá chết khiếp ngồi đờ, Bi-phụng-sơn vội cầm lấy thanh gỗ đứng phắt dậy chực chạy ra đánh, bỗng thấy người ấy cười khanh-khách mà nói rằng :

Khách đến chơi nhà, đã không đón rước, lại chực dùng võ, thì còn ra lễ độ gì ?

Phụng-sơn nghe lời nói đột ngột lấy làm lạ lắm, liền hỏi rằng :

Mày là quân đào tường khoét vách, đêm hôm lẻn vào nhà người ta, lại bảo ta đón rước mày là nghĩa gì ?

Người ấy nói rồi liền đưa cái gói vải đen cho Bi-phụng-sơn mà nói rằng :

Tôi xin dâng ông cái gói này, ở trong có năm trăm lạng bạc, xin ông nhận cho.

Phụng-sơn bấy giờ lại càng lấy làm lạ mà nói rằng :

Đó là của nhà người đi ăn trộm được, sao lại đem cho ta ? Ta thì không dám lấy cái của bất nghĩa ấy.

Người ấy cười mà giải rằng :

Đó là số tiền chính vợ chồng ông được hưởng, sao lại nói là bất nghĩa được.

Bi-phụng-Sơn nghe nói không hiểu ra thế nào, cứ nhìn chăm chắp vào người ấy. Người ấy liền nói rằng :

Tôi nói thế, chắc ông không hiểu, vậy tôi xin nói rõ để ông nghe. Số tiền này chính là tôi vào lấy được ở nhà thằng Tôn-tiểu-kỳ, vì qua đây, được nhớ đến người ta nói ít lâu nay ông đã làm nên giàu có, chắc là trong nhà có nhiều tiền, nên lẻn vào, phá nóc nhà ngồi ở trên bằng để rình. Nhưng rình mãi thấy ông bà vẫn còn thức, lấy làm sống ruột lắm, sau bỗng nghe bà ấy nói việc báo thù, mới biết rõ cái mưu gian của hai tên gian phu dâm phụ ấy, khiến cho tôi phát tím ruột căm gan, nếu tôi biết trước là thế, thì ngay lúc ấy tôi đã vâm thây băm xác chúng nó ra rồi. Lại nghe thấy bà ấy nói đến cái nỗi khổ bị con dâm phụ ấy đầy đọa, đuổi đi để chiếm lấy gia sản, lòng tôi cảm động, áy náy hết là chừng nào. Vậy nhận cái số tiền này tôi đã lấy được của chúng nó, xin nộp lại bà, tiền của nhà bà, thì bà lại hưởng, đó là cái việc lương tâm tôi bắt tôi phải làm như thế, xin ông bà chớ chối từ. Sau này nếu muốn cho tỏ được chút lòng thực thà, nếu ông bà có cần dùng tôi đến việc báo thù, tôi xin hết sức.

Bi-phụng-sơn nghe nói, liền chắp tay vái mà nói rằng :

Thưa tráng-sĩ, mời tráng-sĩ ngồi, tôi trót lỡ lời, xin tráng-sĩ rộng lòng tha thứ. Tráng-sĩ có lòng hào-hiệp như thế, khiến cho vợ chồng tôi phải cảm bội vô cùng. Nhưng số tiền này tráng-sĩ đã lấy được xin tráng-sĩ cứ dùng, vợ chồng tôi không dám nhận. Còn việc báo thù theo như lời nhạc-gia tôi đã hiển hiện nói cho biết, phải chờ hơn năm nữa có vị minh quan đến sẽ dâng trạng kêu oan.

Người ấy nói :

Phải chờ hơn năm nữa kia à ? Cứ như ý tôi nghĩ thì những đứa hỗn hào dâm loạn như thế, nếu đã xét rõ được cái tình của chúng nó, thì nên giết chết ngay đi, chớ nên để cho chúng nó được tiêu-dao ở ngoài pháp luật như thế mãi. Ông bà có để cho tôi lại lẻn đến chặt lấy đầu hai đứa gian phu dâm phụ đem về đây, làm lễ tế linh nhạc-gia, khiến cho linh nhạc-gia ở dưới suối vàng, sớm được giải trừ nỗi oan khiên vậy.

Người ấy nói rồi phẫn phẫn đứng dậy chực đi, Bi-phụng-sơn vội ngăn lại rằng :

Cái lòng ghét kẻ ác như kẻ thù của tráng-sĩ thực đáng nên kính-phục, nhưng chém o vô cố giết người, lại làm lụy cho tráng-sĩ chăng. Vậy xin tráng-sĩ hãy khá nguôi lòng, hãy theo như lời nhạc-gia tôi, chờ có vị minh quan đến, dâng trạng kêu oan, sau khi đã xét rõ được án tình rõ ràng, sẽ đem hành hình để làm gương cho kẻ khác.

(Còn nữa)

NHÀ GIỒNG RĂNG

TRẦN-QUANG-MINH

Bản hiệu lập tại phố hàng Bông-Lở số nhà 199 Hanoi, đã lâu năm chuyên về nghề giồng răng. Giồng đủ các thứ răng trắng, đen, vàng, bạc; nhổ răng, chữa sâu răng, và răng đen đánh trắng, răng lệch lạc chữa lại cho đều nhất là các cụ già gẫy hết cả hàm, làm toàn hai hàm răng khác đã xinh đẹp hơn răng cũ, mà ăn uống nhai nó cũng như răng thật không bận bịu gì cả.

Nay bản-hiệu kể mấy thứ giá thường dùng tạm như sau này.

RĂNG

Vàng một cái	6p.00
Bạc một cái	8p.00
Trắng một cái	3p.50
Đen một cái	3p.00
Đen đánh trắng một bộ	5p.20

Giồng nhiều có hạ giá

Các quý-khách quá bộ lại bản-hiệu, hoặc làm hoặc hỏi han điều gì bản-hiệu mà đón nghênh trân-trọng, cắt nghĩa minh-bạch, và cam đoan làm vừa được như ý.

Các quý khách ở tỉnh khác cần mời đến quý-tỉnh làm, hoặc nói điều gì, xin viết thư về. Bản-hiệu sẽ có người đem tận nơi làm và giá nhời ngay.

Kính cáo
TRẦN-QUANG-MINH
Ouvrier Dentaire
199. Rue du Coton — Hanoi

CHỈ MỘT THỨ

RƯỢU BỔ

33.500

[illegible] làm cho người ta lại được mạnh mẽ, khỏi mệt nhọc, bớt sự xanh sao, mà thêm được cường tráng để mà hưởng những lạc-thú ngày Nguyên đán mà thôi.

Giá mỗi chai 2$10

Bán tại hiệu CHASSAGNE
59, Phố Tràng-Tiền
HANOI

PHÒN HOA MỘNG TINH

[illegible] một cuốn tiểu thuyết rất hay. Nói chuyện một người thiếu-niên mê chơi ở [illegible] bán giá mỗi cuốn là 0$50.

Cước gửi dán bảo thêm 0$15.

Bán buôn và bán lẻ ai mua, thì viết thư và gửi [illegible] về cho:

M. Trần văn Huấn
7.[illegible] 61-63 Rue du Coton, Hanoi

BÁN RẺ:

Một cái quạt điện;

Một cái máy điện dynamo 12 volts 10 ampères;

Một cái máy dân cho xe hơi chạy (démarreur) 6 volts.

Hỏi tại nhà in Trung-Bắc
7.459 *63, phố hàng Bông*

---

trước, và ngày nào cũng kêu nài quan phụ-mẫu và chúng tôi. Thật bây giờ họ đã tỉnh-ngộ lắm. Xem những cái kết quả sau này thì đủ rõ;

Cứ trong khoản hai năm mà số học trò trong bản-tỉnh đã tăng tới 74 % hiện bây giờ được 6.179. Cả thảy 91 trường, mà chỉ còn 14 trường tranh nữa thôi. Ở các xã-thôn được bốn chỗ bệnh phòng, ở Đức-thọ, Kỳ-anh Uy-viễn và Phủ-châu. Nhà-nước lại lập thêm cho một sở ở Lộc-yên và nhiều sở khác hiện đương làm. Khắp trong tỉnh, không chỗ nào không có đường mới đắp.

Làm được những công cuộc ấy là nhờ của các làng hoặc của các tư-nhà đã sẵn lòng cúng cho nhà nước, vì đã hiểu toàn công việc mới mẻ ích lợi ngày nay.

Mấy người đem đường chỉ lối ấy thật đáng quí-trọng thay!

Nhưng lúc ban đầu thì họ còn nhút nhát do-dự vì chưa chắc rồi sau kết quả ra thế nào. Chính trong lúc đó ông Bùi-huy-Tín và ông Phúc-Thành đã tỏ rằng có lòng tin ngưỡng cuộc tân-tiến, nên hai ông cúng cho nhà nước cái trường Tín-Thành này để tiêu-biểu cái lòng nhiệt-thành của hai ông chăm nom dân hạt này, vì thế nên họ hoan-nghênh hai ông lắm.

Ông Bùi-huy-Tín và ông Phúc-Thành là hai tay đại kỹ nghệ, đại thương-mại, đó là sự tất-nhiên; nhưng lại là người ân-nhân hết sức làm thế nào cho mọi người những sự sung-sướng vật-chất, dân xứ này lại hưởng được sự sung-sướng về tinh thần, thế mới đáng quí nữa.

Thưa quan Học-chánh thẻ-biên, hôm qua và khi mai này tôi chưa kể đến những số kê biên rõ ràng. Nhưng hôm nay tôi có ý kể ra để ngài nghe cho đích-xác.

Tôi không phải chỉ cho ngài những trường đẹp đẽ mà không có học-trò, hoặc những chỗ có học-trò mà không có chỗ núp đâu; Năm ngoái thì vẫn còn như thế thật, vì là nhiều nơi hoặc dân nghèo, hoặc còn lưỡng-lự. Năm nay thật không có như thế nữa. Ai nấy đều tỉnh-ngộ, thấu-hiểu cả rồi.

Năm ngoái thiệt đã nhờ quan lớn Tuần, quan Đốc-học, và mấy quan Phủ quan huyện cổ-võ riết lắm, tôi muốn nói khuyên-dụ thì đúng hơn, lại nhờ quan chủ lục-lộ sinh việc và mấy người [illegible] việc làm đáng qui-thức, mấy người lãnh-biện khôn ngoan chúng ta cũng nên biết ơn họ, vì nếu không họ cũng tận tâm, nên dân có lợi cũng chẳng bao nhiêu, nên mấy người hữu tâm cúng tiền đỡ-xướng lên mà các trường mới làm nổi.

Ông Bùi-huy-Tín, ông Phúc-Thành, ông Nguyễn-minh-Châu, ông Nguyễn trọng-Tân, ông Nguyễn-Văn làng Thái-yên, ông Hà-nhất làng Thịnh-xá và nhiều ông khác không kể xiết, thiệt là những người đáng quí trọng lắm thay!

Những làng Phú-lộp, Tam-xuân-thượng, Đan-hải, Ban-tràng, Phan-xá ở huyện Nghi-xuân. làng Phú-kim huyện Can-lộc, làng Nội-điền, Thái-yên, Du-đồng ở phủ Đức-thọ, làng Yên-xuân, Hữu-bằng, Đậu mâu, Đậu xá huyện Hương-sơn, làng Cẩm-phúc, Phương-trạch, Phúc-trạch huyện Hương-khê, làng Đông-bình, ở phủ Thạch-hà, làng Vĩnh-lại ở huyện Cẩm-xuyên và làng Đậu-vinh ở Kỳ-anh, là những làng xướng lên trước nhứt, thật đáng quí-trọng lắm thay!

Tiếp theo thời có làng Lạc-thiện phủ Đức-thọ, làng Phúc-đường và Thịch-xá huyện Hương-sơn, làng Lại-vinh huyện Can-lộc, làng Nhượng-bạn huyện Cẩm-xuyên, làng Hoàng-quyền huyện Kỳ-anh và làng Hoàng-hô phủ Thạch-hà.

Tất cả các làng ấy đều hiểu lẽ phải nên đều lập trường ngoại cả. Thế là tiền trong dân xã bắt đầu đem dùng làm việc công ích thiệt đáng mong thay.

Còn các thuộc viên của ngài họ cũng đều hiểu lẽ phải mà tận tâm cả. Tôi thiết tưởng không có nơi nào mà các thầy giáo chăm lo làm việc hơn đây. Chính mấy ông Thanh-tra của ngài phải đi đến công-nhận như thế cả. Kỳ tháng giêng vừa rồi, ngài đã cho họ thăng chức đông lắm, họ rất lấy làm mãn-nguyện. Tôi xin thay mặt họ mà cám ơn ngài một lần nữa. Tưởng lúc nào người làm việc biết quan trên có biết đến họ thì họ cũng chăm lo làm việc hơn.

Còn đến các thầy giáo trường tư mà họ cũng hết sức giúp đỡ cho chúng tôi. Thiệt là một cuộc đua bơi rất cao-thượng. Ở đây những người giáo chức đều đồng tâm hiệp-lực, ai nấy đều một mực sẵn mẫn hăng hái như nhau.

Các ngài,

Chính đã nhờ những người ân-nhân như các ngài mà việc học ở đây lại được mở mang mà chiếm cái địa-vị như cựu học ngày xưa. Thiệt đã nhờ những người như các ngài mà nhà nào nhà nấy đều cho con học được.

Nhân tiện đây, tôi xin cám ơn các ngài một lần nữa và nói chung ít điều cho các xã dân bản tỉnh. Tất cả các ngài nhờ ở ông năng cần mẫn mà gián có, tất cả dân trong tỉnh đều sẵn lòng cho con đi học, tất cả các bô-lý muốn trong địa-hạt mình được có cái di-tích tốt đẹp, tất cả các ngài đã giúp chúng tôi mà làm nên việc cải-lương trong xã-thôn, xin các ngài chăm về việc lập trường.

Nên mau triệt hạ những trường tranh là nơi hay sanh bệnh, mà làm trường ngói, vì việc học đáng chiếm một cái địa-vị tối trọng trong những công việc các ngài làm. Ai đã làm nên, tôi xin « cám ơn », ai còn dụ-dự, tôi xin nói rằng « làm mau đi »

Chắc các ngài cũng biết rằng hằng 10 000 đứa trẻ còn trông đợi nơi các ngài. Tôi dám quả quyết rằng chẳng bao lâu 12 đến 15.000 đứa trẻ sẽ được học trong các trường ở tỉnh này.

Nhất là các ngài có thể tỏ cho người ta biết rằng nhà-nước Bảo-hộ không phải không chăm đến việc học dân. Chúng tôi đây nghe người ta nói phao lên như vậy mà mỉm cười. Nay nhờ các quan, các giáo-viên, các làng trong tỉnh, mà tránh khỏi được điều chỉ-trích ấy. Tôi xin nói rằng tôi chẳng phải nói để gì; tôi đã biết cả các làng và nghe cả các sự tình-sần của họ rồi và tôi có thể nói to lên rằng các ngài đều đã không phụ bổn phận làm dân trong nước và đối với đồng-bào của các ngài. **Guilleminet**

DELEULE & DETOUILLON

20, Phố Tràng-thi, Hanoi

Quí-khách nên mua những xe-đạp thượng hạng mà giá lại rẻ không đâu bằng.

XE-ĐẠP TERROT:	
Thượng hảo hạng	75$00
Hạng đi đường xa B.	68.00
Hạng đi đường xa A.	66.00
XE-ĐẠP ALCYON:	
Thượng hảo hạng	72.00
Hạng đi chơi	66.00
Hạng đi đường xa	54.00
XE-ĐẠP « DRAGON D'OR »	50.00

3036

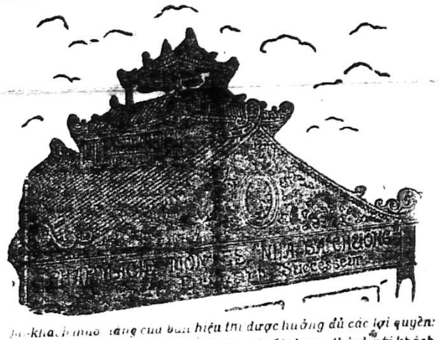

Quí-khách mua hàng của bản hiệu thì được hưởng đủ các lợi quyền:
1º Bản-hiệu bán hàng rất chiều khách và rất chung-thành với khách.
2º Bản hiệu gởi hàng đi rất chóng và hàng gói ghém rất cẩn-thận.

Transit & Transports

GIU SINH-HOI

Ai muốn trong một ngày nhận được hàng-hóa ở Hanoi gởi lên hay là ở Cao-bằng gởi về thì đến sở tải Giu sinh-Hoi ở trước gare Nacham và ở số nhà 58, phố Clamorgan, Cao bằng mà hỏi:

Sở ấy ngày nào cũng có ô-tô chạy như sau này:

Sáng ở Cao bằng 5 giờ xuống Nacham kịp chuyến xe lửa thứ hai ở Nacham đi Ha-noi vào hồi 11 giờ và đợi chuyến xe hỏa thứ nhất ở Hanoi lên Nacham hồi 1 giờ rưỡi chiều rồi lại lên Cao bằng.

Có xe đi:

Sáng ở Cao bằng vào Tình-túc hồi 6 giờ trưa ở Tình túc ra Cao bằng hồi 13 giờ

7 741

Dépuratif Ribal

Thuốc tẩy huyết và tiêu độc

Thuốc này rất hiệu, rất có tiếng, nên thành ra một thứ thuốc rất quý. Dùng trị bệnh ngoài da rất hiệu.

Giá tiền: **1$30**

Pommade Ribal

Làm cho đỡ đau, trừ trùng-độc, làm cho lên da, dùng để trị các bệnh lở, và các bệnh ngoài da. Thuốc ấy dùng phụ vào với thuốc Dépuratif Ribal.

Giá tiền: **0$80**

BÁN TẠI HIỆU BÀO-CHẾ
L. BLANC
31, phố Paul-Bert, Hanoi

300

"Các quan công nhận là tốt nhất"

Có nhiều thứ rượu bắt trước rượu Tonique Tonkinois, nhưng rượu Tonique Tonkinois vẫn tốt hơn cả.

Bán tại nhà thuốc Montès nhà ba chuông, 54, Phố Paul-Bert Hanoi.

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách làm, lại tinh vi cẩn thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Nhưng khi cơ thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhậy lắm.

Bệnh huyết suy, bệnh gân yếu, bệnh ghip, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán: 2$25 một litre

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

CÁI THÚ ĂN NGON.

Tạo-hóa khôn-khéo sinh ra ăn uống là một cái vui, chứ không phải là một cái nạn. Tạo-hóa sinh ra người ta có cái cảm-giác biết đói, sinh ra cái lưỡi, và cái mồm có cái vị-giác quý-hóa. Vì vậy ăn uống thực là một cái thú. Nhưng trong mình phải không có tật-bệnh làm ngăn-trở bộ tiêu-hóa mới được. May thay có thứ thuốc:

Charbon de Belloc

thì các bệnh về bộ tiêu-hóa, bệnh gì cũng trị được. Những bệnh mất ngon cơm, các bệnh đau dạ-dày, đau ruột, các bệnh khó tiêu, nhức đầu, các bệnh đầy, đói-cồn, các bệnh đi rửa, cùng là bệnh táo, dùng thuốc này rất công-hiệu. Vì vậy thuốc này được hội Hàm-lâm Y-học rất khen ngợi. Dùng thuốc ấy nguyên chất bột, hay chế thành bánh, thời thuốc liền hút những hơi độc trong cơ-thể, và làm cho dạ-dày, và ruột tiêu-hóa được như thường.

Bán buôn tại: Maison FRÈRE, 19, Rue Jacob, Paris

CÓ BÁN Ở TẤT CẢ CÁC HIỆU BÀO-CHẾ.

NƯỚC MẠCH SUỐI LANGSA HIỆU

VICHY CÉLESTINS

uống trừ bệnh các chứng:

Nhứt xương cốt, bình hay mắc đái, đau mình nhứt gân, đái lọn cọn cơ cát, đau lắc-léo.

CÁC VỊ SẢNG HIỆU VICHY-ÉTAT

SEL VICHY-ETAT Diêm vị rút lấy trong nước mạch chế ra để pha làm ra nước suối.

PASTILLES VICHY-ETAT Uống hai ba liều khi ăn rồi thì dễ tiêu lắm.

COMPRIMÉS VICHY-ETAT Để cho mỗi người làm ra nước mạch hơi dủ, uống cho ăn mau tiêu.

COI CHỪNG LẦM ĐỒ GIẢ MẠO, BẮT CHƯỚC

Ngày Tháng như Thoi

Còn 15 ngày nữa thì hết năm.

Bản hiệu bán Đại Giảm giá để hiến các quí khách đã có lòng chiếu cố cho Bản-hiệu trong 20 năm nay.

Feutre các ông, các cậu đủ các mùi. Berets Basque.

Parapluies các ông, các bà, các cậu và các cô.

Khăn xếp sẵn bằng lượt tây, lượt ta và nhiễu tây.

Áo imperméable « Kosmos » thực bên Tây gửi sang.

Giầy guốc kinh, giép dừa, vân vân.

Mới về mũ « Mossant » rất đẹp!

Mua hàng có lịch biếu

HAI-CHINH

Chapellerie, 74, 76, Rue Pont en Bois, Hanoi

Hiệu bào-chế J. BLANC

L. BLANC kế-nghiệp

Lập từ năm 1886, ta thường gọi là hiệu thuốc Lập-lăng ở phố Tràng-Tiền (Rue Paul Bert) số 31, Hanoi-Tonkin

Giây nói số 59

NÊN ĐẾN ĐÓ MÀ HỎI:

ENO KOLA COCA. — *Rượu bổ để cho những người ốm và đàn bà ở cữ . . . . Một litre:* **2$10**

Trước khi ăn cơm uống một cốc con.

ELIXIR HISTOGÉNIQUE. — *Thuốc nước. Một chai:* **1,25**

GRANULÉ HISTOGÉNIQUE. — *Thuốc hạt. Một chai:* **1,25**

Đều là thuốc trị bệnh lao, bệnh ghẻp và các bệnh đau phổi rất hay, người lớn trẻ con đều dùng được cả.

SIROP D'HÉMOGLOBINE SOLUBLE. — *Thuốc trị bệnh hao mòn xanh xao rất là thần hiệu. Mỗi lần trước khi ăn cơm uống 3 hay 4 muỗng . . . . Một chai:* **1,50**

GOUTTES NOTAL, Circulation du Sang. — *Thuốc làm cho mạch máu chạy đều. . . . . Một chai:* **0,80**

Ai ở xa có cần hỏi gì cứ viết thơ về, bản-hiệu xin trả lời ngay

Tiền gửi hàng phần người mua phải chịu 3003

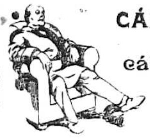

CÁI SẨY nẩy cái UNG

Phạm mọi bệnh lúc đầu nhẹ nên ta hay khinh thường. Bệnh sâu-quảng cũng vậy, trước là một mụn loét nhỏ, sau mới loang dần ra, làm cho người đau phải nghỉ, mất công mất việc.

Một người ở Toulouse viết cho bản hiệu rằng:

« Tôi có một cái mụn ở chân đã được hơn một năm nay, nó càng ngày càng loang ra đến nỗi không co chân lại được, đứng một lúc cũng không được. Tôi đã thử hết các thuốc buộc, thuốc đắp, vậy mà cái mụn cứ càng ngày càng loang ra.

May thay có người mách cho tôi biết thuốc INOTYOL. Tôi cũng mua về thử thì ra mới bó một lần đã đỡ, bây giờ thì khỏi hẳn. Nhờ thuốc INOTYOL nay tôi đi lại làm lụng như thường. Thực là một vị thuốc cứu thế. »

Xem đó thì biết thuốc mỡ INOTYOL là thuốc công hiệu vô-cùng để chữa các bệnh ngoài da như lở, mụn loét, sâu quảng, ngứa, vân vân.

Thuốc INOTYOL có bán ở các hiệu thuốc Bắc kỳ.

INOTYOL

Agences d'annonces en Europe:

SOCIÉTÉ MUTUELLE
de Publicité
14, RUE ROUGEMONT,
PARIS (IXe).

THUỐC CHỮA BỆNH THƯƠNG GÂN

Chúng tôi lấy làm hân-hạnh mà bá-cáo cho công chúng đều biết rằng quan Bác-sĩ Leroy, là thầy thuốc, coi các nhà thương ở Ba-lê mới tìm được một thứ thuốc rất công hiệu để chữa những bệnh không ngủ được, bệnh đau gân, bệnh già, đánh trống ngực, khó thở, để làm cho cái được sáng cho óc được yên lặng và được tinh tường.

Quan Bác-sĩ Leroy ngài bảo thuốc *Neurinase* này dùng mà chữa bệnh không ngủ được, đau gân, đau xót thì rất là công hiệu. Thực là một thứ thuốc rất tốt, không nguy hiểm gì cả, mà ở xứ nóng dùng thì lại càng tốt lắm.

Ở các hàng bào-chế lớn đều có bán cả 2856

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Paiements en timbres postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài từ nay những tiền gửi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận trả gì bằng con-niêm cả.

Thuốc thụt INJECTION PEYRARD thứ thuốc thụt này chế ra đã lâu ai cũng nhận là linh-nghiệm hơn các thứ khác.

Để chị bệnh lậu, mới hay lâu điều khỏi cả. Trong 232 người Arap thì 231 khỏi hẳn y như nhời phúc lại của các lương-y Alger

Bán tại các nhà thuốc có danh tiếng.

« PHẢI BIẾT KÉN CHỌN »

Một nhà ngụ ngôn Pháp kể chuyện rằng: có một con lừa gặp lúc vừa đói, vừa khát, nhìn thấy có một thùng nước và một sọt cỏ, nó không biết nên uống nước trước hay nên ăn cỏ trước, thành thử cứ láng-táng ngần-ngại mãi, hóa ra chết cả đói lẫn khát.

Ở đời thật cũng có lắm chuyện tương-tự như thế, nhất là trong sự thuốc thang, thường thấy có biết bao nhiêu là thứ thuốc, mà chỉ vì người ta ngần-ngại không biết kén chọn đằng nào, thành ra lụy đến thân.

Hãy nói riêng về bệnh đau mắt, kể có hàng hà sa số nào là thuốc, thành thử nhiều khi người ta dùng phải thứ thuốc chẳng những không công-hiệu mà lại có hại thêm nữa.

Từ nay trở đi, các ngài chẳng phải ngần ngại gì nữa, hễ đau mắt cứ thuốc COLLYRE JAUNE của bác-sĩ CASAUX mà dùng, dù bệnh nặng đến đâu, dùng thuốc ấy cũng không nặng ra được.

Thuốc COLLYRE JAUNE của bác-sĩ CASAUNE là thứ thuốc đã kê cứu kỹ, càng mới chế ra, đã thí-nghiệm chắc-chắn, thật là một thứ thuốc vô song để trị các bệnh đau mắt.

Giá thuốc lại rất rẻ, khiến cho ai nấy đều có thể mua được mà dùng.

Hễ khi trong nhà có người chớm đau mắt, là phải dùng ngay thuốc COLLYRE JAUNE của bác-sĩ CASAUX mà trị đi.

COLLYRE JAUNE
COLLYRE JAUNE
SELON LA FORMULE DU DOCTEUR CASAUX
LABORATOIRE DU COLLYRE JAUNE
HANOI 59, Rue Paul-Bert, HANOI
0$30

Thuốc ấy có bán ở hiệu thuốc
CHASSAGNE
69, Rue Paul-Bert, Hanoi
và ở các hiệu thuốc tốt khác

Nhà Bán-đồ « TẦM-TẦM » Hà-nội, ở phố hàng Trống.
Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Agents d'Annonces en Europe:

L. MAYENCE & Cie
DAVIGNON, BOURDET & Cie, Succrs
8, Rue Tronchet, PARIS
19, 21, 23, Ludgate Hill, LONDRES

SÂM-BANH CỒ TRẮNG

Duc de Brémont

Rượu ngon

GIÁ RẺ

Bán tại: L'Union Commerciale Indochinoise et Africaine Haiphong, Hanoi, Nam-định, Bến-thủy, Thái-bình, Yunnanfou, Tourane, Huế, Qui-nhơn, Nha-trang, Đồng-hới, Thu-xá, Saigon, Pnom Penh. 3007

PHOSCAO

EXQUIS DÉJEUNER
PUISSANT RECONSTITUANT

Aliment conseillé par tous les médecins aux malades, aux convalescents et aux vieillards.

ENVOI GRATUIT D'UN ÉCHANTILLON

BÁN TẠI:
Grands Magasins
Réunis
d'HANOI

Có đường.	Mỗi hộp:	6 fr. 25
«Valtine» cho trẻ con ăn.	»	6 fr. 25
Không có đường.	»	8 fr. 25

Trung Bắc Tân Văn

DẦU "CRÉSYL" THIỆT

và sự hiệu nghiệm chắc chắn đã thử theo cách bác học, thì có một mình dầu hiệu.

CRESYL-JEYES

ĐỂ TẨY TRỪ BỊNH OẠN — LÀM HẾT HƠI ĐỘC ĐỊA — HẾT MÙI HÔI HÁM

PHÒNG NGỪA BỊNH OẠN linh-nghiệm thật, không là bịnh giác-trời, thiên-thời, tê-thấp, ôn dịch thú vật.

THIỆT HỮU ÍCH trong xứ thuộc địa, để dùng mà rửa rảy nhà cửa khỏi độc-địa, để rảy trong đồng bãi, đất bùn lầy cho khỏi dơ quế.

KHÔNG CÓ CHI LINH NGHIỆM BẰNG mà trừ các vật thú độc, trùng vê, muỗi mòng, bò chét, gián mối và nhện-nhện.

Có một mình thứ dầu "CRESYL-JEYES" đặng trọn trừ hết hôi hám mà thôi.

HÃY CỨNG CỔI ĐỪNG CHỊU lấy bình nào không có nhãn hiệu "CRESYL-JEYES"

THUỐC GIẢI ĐỘC

PEPTALMINE

chữa được

Chứng nhức đầu, nổi tịt, các bệnh tiêu hóa không đều, ngứa, chứng bốc hỏa lên mặt, chứng buồn ngủ.

PEPTALMINE MAGNÉSIÉE

chữa các bệnh ở gan, như đau gan, đau quả mật.

THUỐC ĐAU BỤNG

DIGESTONIC

của bác-sỹ VICENTE

là thuốc nước, trị các bệnh đau ruột và đau dạ dầy.

chữa khỏi:

Đầy bụng, ợ chua, đau bụng kinh niên, đi rửa.

Thật là một thứ thuốc vừa trị bệnh vừa bổ cho tỳ-vị.

Có bán ở hiệu thuốc **LAFON & LACAZE**
59, Rue Paul-Bert, Hanoï

BANQUE DE L'INDOCHINE

ĐÔNG-PHÁP HỐI LÝ NGÂN HÀNG

CÓ ĐẶC QUYỀN SÁNG LẬP RA TỪ NĂM 1875

TƯ BẢN: Francs **72.000.000**

TỔNG CỘNG KHOẢN DỰ-BỊ NGÂN ĐẾN NGÀY 30 JUIN 1928: » **85.500.000**

HỘI-ĐỒNG TRỊ-SỰ:

Chánh trị-sự: M. STANISLAS SIMON, Chánh-hội-đồng trị-sự tại Đông dương và Vân-nam;

Phó trị-sự: M. PAUL BOYER, Chánh-hội Thương-cục Comptoir National d'Escompte de Paris;

Tổng quản-lý chủ nhiệm: M. RENÉ THION DE LA CHAUME, Nguyên thanh-tra Tài-chính-bộ.

TRỤ SỞ: 96, BOULEVARD HAUSSMANN, PARIS (VIIIe)

CÁC CHI ĐIẾM:

TRUNG-HOA	ĐÔNG-DƯƠNG	MỌI NƠI KHÁC
Canton	*Battambang*	*Bangkok*
Fort-Bayar	*Cantho*	*Djibouti*
Hankeou	*Haiphong*	*Nouméa*
Hông-kong	*Hanoi*	*Papeete*
Mongtzeu	*Huế*	*Pondichery*
Pékin	*Namdinh*	*Singapore*
Shangai	*Pnom-Penh*	
Tiên Tsin	*Qui-nhon*	
Yunnanfou	*Saigon*	
	Thanh-hoa	
	Tourane	
	Vinh	

Giao-dịch khắp hoàn cầu

CÁC CÔNG VIỆC NGÂN HÀNG. — MUA BÁN TRÁI PHIẾU. — CHO THUÊ TỦ BẠC.
Ai hỏi sẽ trả lời ngay.

Diêm-Lưu-Tin-Điện: INDOCHINE

GIÂY NÓI:	
Hanoi	58.
Haiphong	26.
Namdinh	90.
Vinh	45.
Thanh-hóa	37 (mở ngày thứ ba).

Le Gérant NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Imprimerie du Trung-Bắc-Tân-Văn

NĂM THỨ MƯỜI BẢY — SỐ THỨ 3632

MỖI SỐ : 0$02

NGÀY CHỦ NHẬT

RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL
INDOCHINE
№ 10602

GIÁ MUA CÓ HẠN

	Tờ buổi trưa	Tờ buổi tối	Cả hai tờ
Cả năm	3$00	6$00	8$00
Sáu tháng	1.60	3.20	4.00
Ba tháng	0.90	1.80	2.00
Một tháng			1.00

Nam-kỳ và ngoại-quốc phải trả thêm tiền cước

Toutes les lettres destinées à la rédaction
doivent être adressées au directeur
68, Rue Jules Ferry, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-Y-LÂN

Adresse télégraphique :
TRUNGBACTANVAN HANOI
TÉLÉPHONE N° 160

Bản-báo có in một tờ phụ-trương ra buổi trưa bán lẻ 1 xu

PUBLICITÉ
Tarifs spéciaux suivant catégories d'entreprises ou de produits.
Prix moyens, dernière page :
Une seule insertion. . . . . 0$80 le c/m
Contrat annuel
Par centimètre et par insertion. 0$18 le c/m
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
Petites annonces classées. . . 0$10 la ligne

Như'ngw ngu'o'if coq viêcj dêng thâyf kiênj nên biêtq

Theo cái chế-độ pháp-viện ở những nước văn-minh tiên-tiến đời nay, nước nào cũng vậy, cũng có pháp-luật, có tòa án, có quan tòa, nhân-dân có việc tranh tụng đến tòa án, quan tòa chiếu theo pháp-luật mà phân xử khúc trực cho hai bên, hoặc vì cái mục đích ủng hộ tính-mệnh tài sản cho mọi người, mà lấy pháp-luật trừng phạt những kẻ phạm cấm vi phi, có nguy hiểm đến sự an toàn chung của xã-hội, trong những khi quan tòa xét xử mọi việc tại tòa như thế, thì lại có một hạng người cũng do pháp-luật thừa nhận, được phép lấy tiền thuê của người đương-sự, thay mặt người đương-sự, ra giữa tòa án, đem lẽ phải lẽ trái mà đối đáp cãi-cọ với quan tòa; hạng người đó tức gọi là thầy kiện vậy.

Thầy kiện là những người tinh thông pháp-luật, có văn bằng cử-nhân tiến-sĩ khoa-luật, lại có người đã từng sang chức quan tòa ở các tòa án trở về, được pháp luật thừa nhận cho là thầy kiện tại tòa, ai có việc cần đến mình thì tùy công việc nặng nhẹ nhiều ít mà lấy một số tiền thuê, nhận tiền thuê của người thì tìm kiếm hết mọi điều khuất-khúc thân-tố hết mọi điều oan uổng, viện đủ luật đủ lệ mà bênh vực cái lẽ ngay lẽ thẳng cho người, đối với người đương-sự ở chốn pháp đình là một người võ-sĩ hộ thân, mà vừa là một người quân-sư hướng đạo vậy.

Cái chế-độ ấy vốn thực là hay; vì nhân-dân có mấy người am-hiểu pháp-luật cho thật được tinh tường, cậy được có người thâm thông pháp-luật đứng biện-hộ cho mình, thì không còn sợ gì cái lẽ phải của mình phải chịu khuất; và ám-tình có nhiều việc rất là khuất khúc, quan tòa dù minh chính cũng chưa hồ dễ dò soi thấu được hết mọi chỗ ẩn-vi, nhờ có người xét rõ thực tình thực trạng mà biện thuyết cho minh bạch rành-rồi, thì xét xử không còn lo có khi lầm lẫn. Cái nghề thầy kiện sở dĩ thành là một nghề rất trọng yếu ở những nước văn-minh tiên-tiến đời nay là vì thế.

Nước ta xưa kia, việc tố-tụng hình án, quyền xét xử phó mặc ở tay quan; quan mà công minh thì nhân-dân còn có phận nhờ đôi chút, nhưng có lắm cái án-tình khuất khúc, chưa chắc đã xét xử được tinh tường; còn nếu quan mà nông pháp tuấn tình, thì thôi tha-hồ đổi trắng thay đen, muốn sao muốn vậy; có ai đứng giữa mà lấy pháp-luật biện-hộ cho, khỏi sao có lúc công-lý không được thân, mà người ngay phải chịu hại, nay chính-phủ bảo-hộ đem cái chế-độ pháp-viện ở các nước văn-minh tiên-tiến mà kiến-thiết trong xứ mình, tại tòa thượng-thẩm bây giờ cũng cho phép những người đương-sự được có thầy kiện mà biện-hộ cho; cứ như các lẽ đã kể trên, thì điều ấy cũng không phải có ích cho dân mình lắm.

Song, như trên đã nói, thầy kiện chỉ là người chỉ bảo lẽ phải lẽ trái cho mình, và là người thay mặt mình mà viện luật viện lệ, bênh-vực cái lẽ phải cho mình ở chốn pháp-đình mà thôi; thầy kiện không phải là một hạng người môi-giới với quan-tòa, có quyền điên-đảo án-từ, phải làm ra trái, gian làm ra ngay, vì cái thế-lực đồng tiền mà muốn sinh-sát dữ đoạt ai cũng được đâu; thuê thầy kiện không phải là cái lối chạy tiền lo việc, cứ chắc có nhiều tiền là việc gì cũng được cả đâu. Ta thường gọi thầy kiện là quan trạng, dễ thường tưởng cái quyền lực quan trạng vô cùng vô hạn, lục-trí thần-thông, miễn là ta có đồng tiền, nay một trăm mai lại một trăm, tốt lễ càng dễ van, rồi ta trái đấy mà làm cho ta phải, ta gian đấy mà làm cho ta ngay cũng được cả đấy hẳn không? không phải thế, thầy kiện không phải là quan, mà cũng chẳng trạng gì cả; cái lẽ của ta phải thì thầy kiện có thể bênh-vực cho ta; cái lẽ phải của ta có điều gì oan-uổng hay có chỗ nào u-ẩn, thì thầy kiện có thể tìm kiếm mà thân-tố ra cho ta; chứ nếu cái lẽ của ta vốn vẫn khuất rồi thì thầy kiện cũng chẳng làm sao vì kim tiền mà phá luật lệ cho ta được; thầy kiện nhận việc biện-hộ cho ta mà lấy tiền công, cái số tiền công nhiều ít đã châm-chước với ta nhất-định phân minh, lấy chừng nào thì có biên lai số mục rõ-ràng chừng ấy, chứ không có nay đòi chừng này, mai lại đòi thêm chừng khác, bảo phải nhiều tiền mới cãi cho được, bảo nếu ít tiền sẽ cãi cho thua, làm những chuyện lừa gạt phỉnh-phờ, đa-đoan sách nhiễu như rỗ bao giờ cả. Ta phải biết rõ thầy kiện là thế, thuê thầy kiện là thế, bất-đắc-dĩ mà có việc phải đến pháp-đình thì cốt phải chọn có cái lẽ thẳng ở mình, trực-tiếp đến thầy kiện mà thuê cãi hộ, chớ nên nghe những kẻ nói nhảm mà hại mất tiền tai.

D. B. T.

Kuôcq ngu'w mo'iq
ă ơ ư thi viết a' o' u'
đ viết d, d viết y, q viết k
Na'm ýâuq :
sa'cq, huyênf, na'ngj, hoiz, ngaw
q f j z w

Tin thêq-gio'iq

Ngày 26 Avril 1929

Cuộc bay của hai phi công nước Anh

Tàu bay *Endeavour* của hai phi-công Williams và Jenkins nước Anh khởi hành ở Londres định chiếm khôi về việc bay đường thẳng không đỗ, đã bay qua Karachi hồi 16 giờ hôm thứ sáu. Vẫn còn bay về phía đông.

Chiến-sự ở Afganistan

Nadir Khan hiện ở cách Kaboul 80 kilomètres; Vua Amanoullah sẽ sửa tới Kaboul trước Nadir khan. Một tướng tên là Bathaisahao, không biết có ai giúp tiền cho, đã dụ được yên quân lính khởi-nghịch của hắn; và đặt làm một đường tiện thẳng từ Kaboul đến Djedjalak và Ghazni.

Việc Trung-hoa

Ngày 20 avril 1929

Tưởng-giới-Thạch tuyên cáo dân chúng hai tỉnh Hồ-nam và Hồ-bắc

Tưởng-giới-Thạch có phát biểu bức thư tuyên-cáo dân-chúng hai tỉnh Hồ-nam, Hồ-bắc, mang chủ ý ba việc như sau này:

1. Về tư tưởng nên tin chủ nghĩa của bản đảng;

2. Về chính-trị nên giúp cho chóng thành cuộc chính-phủ thống-nhất, bền vững cơ sở cách mệnh;

3. Về việc địa-phương hành-chính nên phát-huy cái năng lực tự trị, bỏ trừ cái ý kiến riêng về cương vực.

Thái độ của Phùng-ngọc-Tường

Phùng-ngọc-Tường ở Hoa-sơn có thông điện đi các nơi, nói rằng: Phùng-ngọc-Tường phái sư-đoàn dự việc đánh quân bạn nghịch, nghe Vũ-hán đã lấy lại được rồi, liền phụng mệnh dừng lại không tiến nữa, cả sư đoàn của Trương-doãn-Vinh cũng phụng mệnh rút về Vũ-thắng-quan, trước sau không một lúc nào không tuyệt-đối phục tùng mệnh lệnh chính phủ trung-ương, ủng hộ uy tín của trung-ương. Vậy mà những kẻ hiếu sự thường bịa ra những tin đồn không nói rằng Tưởng, Diêm liên hợp để đánh đổ Phùng, thì nói Phùng Lý liên hợp để đánh đổ Tưởng, gây nên một cái hiện-tượng khủng-bố, mong rằng chớ nhẹ dạ tin những lời đồn ấy để cái lo vô cùng cho quốc-gia. Hiện nay Vũ-hán đã định, Tường này không những đứng đầu đảng đức, ủng-hộ chính-phủ trung-ương, ủng-hộ Đường chủ-tịch, giúp cho chóng thực hành việc giải binh. Còn về phần cá-nhân Tường này, vì bịnh phải đến Hoa-sơn tĩnh dưỡng, sau khỏi bịnh lại về Nam-kinh. Tường này cũng đợi không tranh cạnh, đi là bản tính. Hiện tổng-bộ tập đoàn quân thứ hai và phân-hội chính trị Khai-phong, sẵn đã thể-tiêu, quân quyền, chính quyền đều giao trả chính-phủ trung-ương, chức trưởng bộ quân chính cũng xin từ chức, chỉ xin làm một đảng viên, ngoài ra không cạnh tranh gì. Gần đây vì có nhiều lời đồn đãi ngày ngày cái hại về tướng, ngăn cả ngày trước mắt, nhất dân đức đến đi qua cách sinh hoạt địa-ngục, đến cái cùng cái chết không được, quyết không nên lại để cả cuộc cách mạng, sự nên không sự phiền lòa, có mấy lời bày tỏ cùng quốc-dân.

Những ngày kỷ-niệm của đảng quốc-dân

Đảng bộ trung-ương đã định việc cử hành các ngày kỷ-niệm trong hai tháng Avril, Mai như sau này:

1. Ngày kỷ niệm năm thứ hai đóng đô ở Giang-ninh, các đoàn thể, các trường học, các công xưởng hết thảy đều treo cờ một ngày.

2. Tiết lao-động do chính-phủ quốc-dân thông lệnh cho các công-xưởng đóng cửa nghỉ một ngày.

3. Các ngày kỷ niệm 3, 4, 5, 9 trong tháng Mai do đảng bộ các cấp các nơi, triệu tập các cơ quan, các đoàn thể, các học hiệu, cử hành hội kỷ-niệm.

Về việc viên chủ-tịch Mông-cổ bị hại

Viên chủ-tịch chính-phủ Ngoại-Mông-Cổ là Đan-ba bị người Nga giết hại, chính-phủ quốc-dân Nam-kinh ngày 17 avril đã hạ lệnh cho bộ ngoại giao phải giao thiệp với chính-phủ Nga một cách nghiêm trọng.

Ngày kỷ-niệm kiến-đô ở Nam-kinh

Ngày 19 avril vừa rồi các nhà-tàu ở Giang-ninh đều nghỉ một ngày để kỷ việc kiến đô năm thứ hai.

Lý-tế-Thâm khuyên bọn Lý-tôn-Nhân, Bạch-sùng-Hy phục tòng chính-phủ Nam-kinh

Lý-tế-Thâm bị giam cấm ở Thang-sơn ngày 16 avril có điện khuyên Lý-tôn-Nhân và Bạch-sùng-Hy, có nói rằng tôi xem báo chương không thấy hai anh ở ý ra thế nào, cứ để cho bộ-thuộc phản-kháng chính-phủ trung ương, không chịu ngăn ngừa ư, tôi rất lấy làm sự hối. Mong rằng hai anh nên mau mau nghiêm cấm bộ thuộc, thôi hẳn việc đề-kháng, để cầu được nhẹ tội, tự mình mau mau xuất dương du-lịch, để rộng thêm tri-thức, lại giúp ích cho xã-hội mai sau.

(*Dịch báo Tàu*)

Ngày 26 Avril 1929

Tình hình chiến sự

Hương cảng. — Quân của Tưởng-giới-Thạch tiến ở miền Quảng-tây. Hà-Kiện, tỉnh trưởng tỉnh Hồ-nam sang quân của Phạm-thạch-Sinh tiến đến Quảng-tây, Tướng Yên-lung cũng khởi hành ở Vân-nam đi đánh Quảng-tây, Chánh phủ Quảng-đông chưa khai chiến, nhưng cũng tụ tập quân lính ở đường cương-giới Quảng-tây.

Thượng hải. — Theo nhà mệnh lệnh của Nam-kinh, thì các tướng Quảng-đông cũng đánh quân khởi nghịch của Quảng-tây. Quân Quảng-đông cũng vào tỉnh Quảng-tây cùng một lúc với quân Vân-nam.

Đường hỏa xa

Thượng hải. — Đường hỏa xa đã khá hơn, Chánh-phủ Phụng-thiên đã giả các toa máy, và các toa hành-khách, các chánh phủ ấy giữ từ thời Trương tác Lâm.

Việc giao tế với liệt quốc

Thượng hải. — Quan tổng trưởng bộ ngoại-giao có tiếp được tin rằng quan sứ thần Trung-hoa ở Washington báo tin rằng Hoa-kỳ tán thành cho Trung-hoa về việc hủy bỏ các giao ước bất bình đẳng.

Quan sứ thần nước Ý đến Nam-kinh đã trình ủy nhiệm trạng, hiện đương đợi Tưởng-giới-Thạch trở về. Quan sứ-thần Anh cũng hỏi ngày nào thì có thể đến trình ủy nhiệm trạng.

Việc ký bản giao ước Trung-Nhật cũng trùng vào độ điều định giao thiệp mật mới của hai nước.

Sở bộ Nhật-bản ở Bắc-kinh đặt một sở ở Thượng-hải.

Việc triệt trú binh

Thượng hải. — Trước ngày 28 mai thì triệt xong trú binh ở Sơn-đông.

Lĩnh sự tài phán quyền

Thượng hải. — Chánh-phủ đương xét việc bãi lĩnh sự tài phán quyền.

Tin về Tưởng-giới-Thạch

Thượng hải. — Ở Hán khẩu có điện tin nói rằng Tưởng-giới-Thạch không định lưu lại miền ấy, quan tổng trưởng bộ tài chánh khởi hành ở Hán-khẩu ngày hôm nay trở về Nam-kinh. A. R. I. P.

QUAN TOÀN-QUYỀN PASQUIER ĐI JAVA ĐÃ TRỞ VỀ

Suốt trong khi quan Toàn-quyền Pasquier đi công-cán sang xứ Ấn-độ Hà-lan, nào chính-phủ, nào nhân-dân xứ ấy đều hoan nghênh một cách rất sốt sắng thân thiết

Hiện quan Toàn-quyền đã đi chiếc tuần dương-hạm «Jules Michelet» trở về tới bến Saigon chiều 26 avril, hồi 4 giờ rưỡi; Khi tới bến, có quan Thống-đốc Nam-kỳ cùng các quan chức văn võ ra đón nghênh đông lắm. Có một đội lính khố đỏ bồng súng chào.

Ngày 25 avril, khi quan Toàn-quyền qua đảo Côn-lôn, ngài có dừng lại để lên xem công việc các nhà thiên-văn bên Marseille và Strasbourg sang sắp đặt để khảo nghiệm về việc nhật-thực ngày 9 mai này. Quan Toàn-quyền rất lấy làm ngợi khen các nhà bác học nước Pháp đã sắp đặt công việc rất chóng vánh, hiện các dụng-cụ đã sắp đặt đâu vào đấy, có thể bắt đầu dùng được rồi.

VIỆC HANOI

Thời tiết

7 giờ	24 độ
15 giờ	25 độ

Giá bạc. — Kể từ ngày 27 Avril 1929, giá bạc ở kho Nhà nước định là 12 f. 00

Thời giá quốc trái
Ngày 23 Avril 1929

5 %.	hoàn dần		80 45
5 ½ %.	hoàn dần		93 f. 50
4 %.	vĩnh viễn	1917	88 f. 35
4 %.	»	1918	86 f. 70
5 %.	»	1920	104 f. 90
5 %.	hoàn dần	1920	119 f. 70
4 %.		1925	121 f. 55

Ngày 26 Avril 1929

3 %.	vĩnh-viễn	73 f. 90
5 %.	1915-1916	99 f. 80

Tin tàu. — Tàu *Gouverneur Général Rougne* đến ngày 5 mai này ở Saigon sẽ chạy đi Singapore chứ không phải ngày 6 mai như đã định trước.

Vậy thì chuyến xe-hỏa tốc-hành Hanoi Saigon ngày 5 mai này không thể mang thư tín vào Saigon để chuyển sang chuyến tàu ấy.

Tàu *Canton* đến ngày chủ-nhật 28 avril hồi 10 giờ sáng ở Haiphong sẽ chạy thẳng đi Hongkong.

Các thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe lửa 20 giờ 4 phút tối 27 avril.

Tàu *Francis Garnier* mang thư ở Pháp sang, đã ở Hongkong chạy đi Haiphong sáng hôm nay.

Đường giây thép. — Những đường bị mắc nghẽn là:
Bảo-kỳ: Điện-biên và Lai-châu.
Thượng-lao: từ trên Sơn-la trở đi.

Hội chợ Hanoi. — Hội-đồng tổ-chức hội chợ Hanoi định mở một cuộc thi vẽ tranh yết-thị cho hội chợ cuối năm nay. Có 4 giải thưởng là 100p. 15p. 50p. và 30p.

Trong số sau bản báo sẽ đăng thể lệ thế nào.

Tin bác sĩ Nguyễn-xuân-Mai. — Ông Nguyễn-xuân Mai, y khoa bác-sĩ ở Alger vì bệnh nặng nên đã trở về Hanoi từ mấy tuần lễ nay, hiện vẫn nằm tại nhà thương Đồn-Thủy. Bệnh tình ông xem ra nặng lắm, chưa biết có qua khỏi được không.

Hội L. H. A. H. quyên tiền làm hội-quán chung cho tất cả các viên chức Bắc-kỳ. — *Vì Hội L. H. A. H. quyên một tháng số tăng lương, nên chỉ đăng tên các ông quyên tiền, mà không đăng số tiền nữa.*

Sở thứ hai mươi hai, — *Sở Hỏa-xa.* — M. M. Trần-văn-Đăng. Nguyễn-huy-Văn, Lê-đức-Mậu, Trần-duy-Quý Trịnh-văn-Mẫn, Nguyễn-như-Quý, Võ-văn-Khôi. Trần-văn-Bài, Vũ-văn-Nhượng, Nguyễn-văn-Lương, Nguyễn-ngọc-Vỹ, Nguyễn-hữu-Hợi, Ngô-đình-Vinh, Nguyễn-văn-Diễn; Vô danh (5$00).

Sở Địa-Dư. — M. M. Ngô quang-Ngân, Nguyễn-văn-Phúc, Dương-văn-Lựu, Phạm-huy-Xuân, Lê-đăng-Mỹ. Nguyễn-văn-Tám, Nguyễn-văn-Thìn. Lê-đình-Chử, Nguyễn-kỳ-Khoán, Phùng-văn-Lợi, Nguyễn-đình-Hỷ, Đoàn-phú-Quí, Trịnh-đình-Biu, Ngô-quang-Uẩn, Lê-đình-Minh.

(*Còn nữa*) Hội L. H. A. H. lại cáo.

Ngạch tòa sứ. — M. Vũ-gia-Tường, thư-ký thượng hạng hạng nhất ở Tuyên-quang, nay đổi đi Hưng-yên.

M. Nguyễn-văn-Năng, thư ký hạng nhất ở Hưng-yên, nay đổi đi Tuyên-quang.

Quan viên với cô đầu ở giữa chợ. — Ng-thị-Lâm là ả-đầu ở số 20B-H đường Huế có trình Cẩm rằng trong khi đi chợ Đồng-xuân bị một tên lạ mặt chòng ghẹo mình, rồi lấy mất cái khuy vàng chạy mất.

Rút đơn. — Mme Lê-thị-Sói, bán hàng nước mắm, ở số 40 phố Tiền-Tsin, trước có đơn thưa Ng-thị-Chi đi trốn và ăn cắp các đồ nữ-trang giá 100 đồng, thì nay xin rút đơn.

Ốm đường. — Hôm qua hồi 8 giờ tối, một người con gái nhỏ, nói tên là Ng-thị-Ngữ, 16 tuổi, thấy nằm ốm trên xe lửa đi từ Nam-định lên, đã đem vào nhà thương. Người con gái ấy không nói được rằng quê quán ở đâu.

Ng-thị-Mùi, 31 tuổi, quán làng Xuân-tảo, (Hà-đông) có bộ ốm thì đã đem vào nhà-thương.

Đi đâu mất. — Người thợ may Ng-văn-Đại, ở số 29 phố Gia-ngư đã trình Cẩm rằng đứa con là Ng-văn-Nai 14 tuổi không biết vì cớ gì đã đi đâu mất. Nó bận quần áo trắng, thắt lưng đỏ.

Độ vào tòa án. — Sở mật-thám đã đem độ vào tòa án hai tên người về việc người lính sông trước 80 đồng và một-tin-mật lời hen vài tháng và sắc việt khác của Mme Lê-thị-Lý, ở 252 phố đường Bến, và một thằng ở đó giá 102 đồng của M. Lê-gia-Hồng, ở 20 phố đường Thành.

Ngạch khán hộ. — Cô Lê-thị-Long, khán hộ thương hạng tư, ở nhà thương Bắc-bộ, được phép nghỉ 20 ngày.

Ẩu đả. — Ngày hôm qua, hai người bồi của Mme Elenfot ở phố Borel số 4, là Phạm-văn-Hồ 45 tuổi và Trần-đình-Hoan 34 tuổi, đánh nhau một trận kịch liệt đến nỗi Phạm-văn-Hồ bị thương nặng ở sườn bên trái, đã phải đem vào nhà thương. Còn Trần-đình-Hoan thì đã bắt giải vào tòa án.

Ngạch tùy phái — M. Nguyễn-v-Đốt tùy phái sở họa đồ Bắc-kỳ, được từ dịch.

M. Nguyễn-văn-Tuyên, cựu binh, tùy phái ngạch tòa sứ, nay đổi sang sở họa-đồ Bắc-kỳ.

Hết dịch trâu bò. — Tại tổng Thượng, huyện Hoàn-long và tại hộ Thất thành-phố Hanoi, nay đã hết dịch trâu bò.

Một đứa trẻ lạc. — Lính sảnh-sát vừa bắt được một đứa bé, tên là Mai đình-Ba, 14 tuổi, quán làng Xuân-lục, huyện Hải-hậu, thấy lạc ở ngoài phố. Vậy đã đưa về sở tầm để cho về quê quán.

Nạn ô-tô. — Ngày 25 avril, chiếc ô-tô số T.4274 của M. Lê-ngọc-Thanh, ở số 124 phố Quan-thánh, đi đến góc phố hàng Than thì đụng phải một chiếc xe tay. May không việc gì đến người, chỉ xe tay bị hư hỏng mà thôi.

Bạn cũ.. áo cũ...

Là đầu truyện một phim ảnh đại hài-kịch chiếu tại rạp:

CINÉMA PALACE

Từ thứ tư 24 đến thứ ba 30 Avril

Vui suốt trò, đoạn nào cũng buồn cười tức bụng
Rất vui. Rất hay

Trong một tuần-lễ làm-lụng vất-vả, ai bằng rảnh được một lối tiêu-khiển cho vui lòng dúp sức mà lại được thêm bổ trí óc yên-tĩnh tinh-thần, chỉ có cuộc vui Cinéma là ích-lợi hơn hết!!!!!

Có nhiều tờ ong, muốn thuê khoán một người để san tướng và lấy mật.

Hỏi tại bản-quán.

Tại làm sao người ta uống rượu Vin mousseux chỉ thấy kén toàn VEUVE AMIOT không dùng thứ nào khác?

Bởi vì

Rượu VEUVE AMIOT là thứ rượu ngon nhất trong các thứ Vin mousseux.

VÌ THỪA MÀ BÁN

Một cái Auto Hotchkiss Conduite intérieur, nº 5197, sơn Ducco và 6 bánh mới và đồ phụ tùng.

Một cái Fiat Torpedo, nº 4006, sơn Ducco và 6 bánh mới và nhiều đồ phụ-tùng

Một cái Moto Peugeot, nº 4884. Phare et Code Marchal và Klaxon.

Hỏi tại: Cự-Lâm, 3, Route Mandarine, Hanoi. Téléphone 519.

7.724

Lấy trộm rồi trốn — Mme Trần-thị-Kim-Thoa ở số 4 đường 92, thưa thị Oanh ăn cắp quần áo và các đồ nữ trang đáng giá 249 đồng rồi trốn đi mất.

Xác trẻ con. — Ngày hôm qua, hồi 11 giờ rưỡi, người ta thấy một cái xác con gái mới đẻ bỏ ở phố Gia-long prolongé. Mình mẩy không có thương tích gì, đã cho đem vào nhà xác.

Bội tín. M. Vũ-trọng-Khải, thầu khoán, ở số 17, phố hàng Điếu, có đơn thưa Đỗ-trí-Tân đi trốn, bội tín món tiền 652 đồng 4 hào.

Đổi chỗ ở

Thăm bệnh không lấy tiền

Trước tôi ở nhà số 4 (trên gác) phố Julien Blanc, sau nhà thương Phủ-doãn (đối ngạn với nhà điện) nay đã dọn sang số nhà 30 cũng dãy ấy. Hiện có làm thuốc, vậy ai muốn hỏi thuốc thang gì, mời người cứ lại, hoặc gửi thơ cũng được.

Phùng-năng-Tĩnh

Cứ ngày thứ hai

Thì hiệu Demange 40 phố Henri d'Orléans Hanoi có đề ra bán rất nhiều các thứ hàng, chia thành từng (lot) một, giá rất rẻ. Rất tiện cho các quí khách Annam và Khách muốn mua buôn.

Ngài nào có phiếu Đông-Pháp 50$00 muốn bán được giá cao hơn khi mua của Nhà-nước thời xin cứ hỏi tại hiệu đó đúng.

Fonderie Tonkinoise
Hoàng-xuân-Lan
[illegible] Avenue Henri d'Orléans, Hanoi
(Ngõ trạm số cửa hiệu Demange)

Ngài ho dư?

Vậy nên lập-tức đến hiệu bào-chế CHASSAGNE, *Số 59, phố Paul Bert, Hanoi* mà có thứ thuốc chữa khỏi tức-khắc bệnh ho, ho gió, ho lao, vân vân, của ngài.

Nên xem lời cáo bạch của bản-hiệu ở trang thứ tư nói về thuốc [illegible].

BỆNH HUYẾT SUY ĐÃ TRỪ ĐƯỢC

Nhờ có thuốc QUINTONINE dùng để chế một thứ rượu bổ, trừ được bệnh huyết-suy, khó chữa đến đâu mặc lòng, và hồi-phục được cơ-thể suy nhược. Một lọ QUINTONINE giá là 0$60. Bán tại hiệu Bào-chế Blanc, phố Paul Bert, Hanoi.

Le PARFUM des HUMANITES
(Sử-Ký Thanh-Hóa)
Soạn-giả: E. VAYRAC
Dịch-giả: [illegible]-VINE

Vừa chữ Tây và chữ Quốc-ngữ đối nhau, giá mỗi quyển . . . . 2$0
Chữ Tây riêng hoặc chữ Quốc-ngữ riêng, giá mỗi quyển 1.0
Ở các tỉnh, xin tính thêm tiền cước gửi Recommandé: 0$30 thứ 2$00 và 0$20 thứ 1$00
BÁN TẠI BẢN-QUÁN

VIỆC BẮC-KỲ

PHỦ LÝ

Hai người thiếu-niên bị bắt ở Xiêm. — Hai người thiếu-niên An-nam quán ở Hanam, vừa bị bắt ở Bangkok (Siam) vì không có giấy thông-hành mà trốn sang đấy. Một người là Nguyễn-hữu-Nhu, 26 tuổi, quán làng Trần-xá, huyện Kim-Bảng và một người là Đinh-đức-Phượng, 23 tuổi quán làng Đồng-lạc, huyện Kim-Bảng. Hôm 24 avril 1929 đã có hai người lính khố-xanh giải về giam tại nhà pha Phủ-Lý.

SƠN-TÂY

Cái thảm là cái thiệt — Ngày 24 avril, chiếc ô-tô số T. 2333, của hiệu Tư-đường, chở khách ở Hanoi đi Sơn-tây, khi gần tới nơi, lính sen-đầm thấy xe chở đông khách quá, liền bắt đứng lại xét, thì thấy sức phép chỉ được chở có 28 người thôi, thế mà hôm ấy lại chở những 35 người, vậy đã làm biên bản phạt và bắt phải hoàn tiền lại những khách thặng số phải dồn xuống.

Cho hay cái thảm là cái thiệt, thế mà nhiều hiệu xe chở thuê vẫn giữ thói cũ chẳng chừa.

VIỆC TRUNG-KỲ

HUẾ

Giá gạo ngày mùa. — Nay đã đến mùa tháng ba, các nhà nông đã thu hoạch mười phần được sáu bảy. Coi bộ mùa này miền trung bán cũng được khá, sao gạo giá đã hạ, mỗi một đồng bạc mua được 38 lon (lon sữa bò) gạo giã trắng, 40 lon gạo đỏ. Còn các thứ hoa quả như khoai sắn bắp đậu thì giá hạ lắm. Phỏng chừng đầu tháng tư ta thì sự thu hoạch đã xong.

Một người chết chẹt xe lửa. — Cách vài hôm nay, một chuyến xe hỏa ở Tourane ra Huế lúc ban chiều khi đến gare Huế rồi có tin báo rằng có một người bị xe hỏa cán ở bên tiệm rượu trước nhà thờ Phủ-cam. Liền đó, các viên chức tòa hỏa xa cùng đến nơi thì quả có một người bị xe hỏa cán đứt đầu rơi giữa đường sắt, còn cái thây thì nằm một bên cũng bị trọng thương.

Liền đó đã có kẻ thân nhân đến nhận tử-thi, hỏi ra thì người bị nạn đó là người ở trong xóm Phước-quả.

Quan sở tại khám quả tang thì đã cho thân nhân nhận về mai táng.

Ba trăm khách du lịch sẽ đến Huế. — Có tin rằng chừng vài hôm nữa sẽ có hơn ba trăm khách du-lịch ở Mỹ-châu sẽ đến du-lịch tại Trung-kỳ rồi lại ra Bắc-kỳ.

Cuộc du lịch này chưa định ngày nào, hiện nay họ đã đến Nam-kỳ và khi họ còn ở Hạ-châu thì đã có điện riêng xin với các phòng du lịch ở Huế và Đà-nẵng sẽ dùng đến mỗi nơi hơn 300 cái xe tay đặng đi chơi khắp nơi thắng-cảnh như Ngũ-hành-sơn, và khắp các nơi cổ-tích của Chàm ở tỉnh Quảng-nam, còn ở Huế thì đi chơi các tôn-lăng và các nơi thắng cảnh khác, chừng vài hôm sẽ ra Bắc-kỳ.

Việc Nam-kỳ

SAIGON

Tòa đại hình xử vụ bắn cai Ninh ở Sóc-trang — Nhắc lại vụ một người lai tên Maurice Samarcelly, cách mấy tháng trước trong năm ngoái, nhân khi đi theo gánh hát Cải-lương « Huỳnh-Kỳ » của Phước Georges xuống tại Soctrang đặng diễn.

Một hôm đem xe-hơi đi rải chương-trình trong châu thành. Maurice Samarcelly cùng mời bạn ghé vào tiệm đặng uống nước, còn xe thì để đậu ở ngoài đường. Nhưng chẳng rõ đậu cách nào, mà có một người lính tuần thành lại ra oai nạt-nộ Samarcelly bèn cãi lẽ. Đang khi đôi bên gây lý-sự nhau, bỗng có Bếp Ninh đến nói năng sao đó chẳng rõ, song tưởng cũng không khỏi dùng những câu xóc óc, vì vậy nên khiến Samarcelly nổi nóng khó dằn, phần nghe những tiếng của Bếp Ninh thách-đố, nên Samarcelly bèn làm thiệt, sẵn súng sáu trong mình vội rút ra bắn Bếp Ninh chơi vài ba phát. Bếp Ninh té xỉu nằm ngay, chở vào nhà thương một chập thì chết.

Việc rồi, bắt Samarcelly giam lại ít lâu tại Soctrang, rồi gởi về Saigon chờ ngày xử.

Vậy hôm 17 Avril vừa rồi đây, tới ngày Tòa Đại-hình nhóm xử, có đem vụ ấy ra tòa.

Tòa kêu người bị cáo là ông Maurice Samarcelly lên trước. Song vì ông này không rành tiếng Pháp, nên phải có ông Kinh làm thông ngôn.

Theo như lời khai của ông Maurice Samarcelly, thì vì hồi ông này bị cai Ninh đánh trước và muốn giữ mình nên mới rút súng sáu ra bắn. Mà cũng vì ông Maurice Samarcelly không thạo tiếng Pháp nên hai ông trạng-sư Gallet và Béziat mới chỉ cái sai của tòa là trong khi trả lời, sao tòa không cho thông ngôn và xin tòa phải để ý như lời Maurice Samarcelly khai trước tòa có sai với lời khai với quan bồi-thẩm.

Các người chứng

Cộng tất cả là 10 người, khách trú có, annam có, lính có.

Hai người chứng annam đều nói không thấy chi hết, chỉ có biết một đôn là lính tuần cảnh lo đặng hỏi có chịu đi làm chứng không mà thôi.

Người chứng thứ ba là tên khách trú, chủ tiệm nước. Chú này khai rằng sanh sự ra đây là tại cai Ninh hết thảy. Khi đó MM. Ninh và Samarcelly đương ở trong tiệm nước. Trạng sư Gallet liền tiếp theo mà hỏi: « Có phải tại lính vô quán và hăm dọa trước chăng? Và M. Samarcelly có hỏi tử tế rằng « sao mấy người muốn đánh đập chi » chăng? chứng nhìn là « phải » ông Gallet xây lại nói với Tòa: « Đó có phải tại lính gây gổ ra trước không? »

Chứng thứ 4 là lính Đỗ-phước-Hưng. Theo chú này thì tại M. Samarcelly gây trước. Nhưng chính mình chú ta cũng không thấy hết. Vì vừa thấy rút súng ra, thì đã hoảng mà chạy về « bót ».

Chứng thứ 5 cũng là một người lính, tên là Huỳnh-văn-Phương 28 tuổi. Chú này không được quả quyết như chú kia. Quan chủ-tọa mới hỏi rằng: « Cai Ninh không gây gổ chi mà bị đánh phải không? » — Phải: Trạng-sư Gallet liền tiếp theo mà nói: « Cai Ninh hồi không mà bị đánh, sao chú này chẳng ở lại mà tiếp ứng, lại chạy đi báo cò? kỳ quá! »

Kế đó rồi đến M. Minh, lời khai này giống như lời khai của M. Maurice Samarcelly. Cũng nói vì cai Ninh đánh trước hăm dọa M. Samarcelly, nên vì muốn giữ mình mà M. Samarcelly phải bắn.

Lần lượt chứng này đến chứng khác, nhưng đại khái thì nghe ra cũng đều bởi cai Ninh hành hung trước, nên M. Samarcelly mới đề phòng sau. Qua 4 giờ rưỡi tòa đình lại đến chiều.

Chiều về xử lại.

Lời buộc tội

Lời buộc tội của quan biện-lý Désès thiệt là gắt lắm. Đại để ngài nói rằng cái tội của M. Samarcelly thiệt không có một chỗ gì dung được ít nhiều hết thảy.

Ừ nói rằng bếp Ninh có chưởi. Nhưng chỉ vì một đôi tiếng chửi mà bắn người ta ư? Cho dầu nó có đánh đi nữa là cũng không được bắn nó kia mà. Còn bảo rằng bếp Ninh bình nhựt vẫn có tiếng là một người cộc cằn. Vậy tôi xin hỏi cho thuở nay có ai thấy những người lính cảnh-sát nhân-từ hiền-hậu hay không? Nếu như phật Thích-ca thì còn làm bồ lít làm sao đặng?

Vậy nên xin tòa phạt kêu án cho gắt, đừng thương hại chút nào, nếu tòa có thương hại phải thương hại vợ con bếp Ninh trước đã.

Lời biện hộ của Trạng-sư Béziat

Đại khái trạng-sư Béziat nói rằng cai Ninh chết, thì thật cũng lấy làm thương tiếc cho gia-quyến. Song Samarcelly mà phải dùng đến súng là bởi tại muốn giữ mình mà làm thế. Chớ sau khi cái án mạng đã rồi, thì M. Samarcelly đã tỏ với ông Sơn-đầm Sóc-trang rằng ăn năn hết sức. Thế có phải là cực lòng ép trí mà làm ra, chớ M. Samarcelly chẳng bao giờ muốn như vậy. Vậy xin tòa phải chiếu theo một luật chánh đáng tự-vị (Légitime défense) mà xá tội cho M. Samarcelly.

Lời biện bạch của trạng sư Gallet

Trạng-sư Béziat vừa giứt lời, kế đến ông Gallet cãi tiếp. Ông Gallet nói: Đã biết lính cảnh-sát là một cái chế độ để giúp cho dân lương thiện đặng bình an. Nhưng ở xứ Nam-kỳ lính thường hay lố mãng thái-thậm. Ôi, cái thái-độ ngang tàn của lính một vườn nói sao cho xiết. Còn trong vụ Samarcelly này nay thì tòa không có hỏi cho kỹ lưỡng, coi như có ý khinh xuất. Thậm chí lời khai của hai tên lính mà cũng lấy làm điều ».

Rốt lại Trạng sư Gallet lại trách sao có đem cái tuổi kỳ thanh xuân của M. Samarcelly vào trong vụ án mạng này mà làm chi? ông Gallet cũng nói như Trạng-sư Béziat mà rằng M. Samarcelly làm như vậy là đáng theo một luật chánh đáng tự vệ, nên cũng xin tòa để cho trắng án,

M. Maurice Samarcelly bị 1 năm tù và 1.500 quan tiền vạ.

SÁCH LUẬT

Quan phó Bình-lương, *A. Dejean de la Batie*, giáo-sư trường Cao-đẳng Đông-pháp, mới soạn một bộ luật sau này:

1º QUỐC-TẾ CÔNG-PHÁP (Droit international public) giá. 2$00
2º QUỐC-TẾ TƯ-PHÁP (Droit international privé) giá. 2.00
3º HÀNG-HẢI PHÁP-LỆ (Droit maritime) giá. 1.00
4º THƯƠNG-LUẬT HỌC (Droit commercial) giá 3.00
(Tiền cước gửi đi các tỉnh, tính ngoài)

Bộ luật này, soạn toàn bằng chữ Pháp cả
Bán tại bản-quán

Hiệu Bào-chế **MONTÈS**, 54, Phố Paul Bert, Hanoi

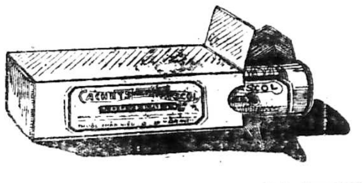

Hễ thấy ghê mình thì dùng ngay một viên thuốc Rassol là khỏi ngay bệnh cảm và bệnh sốt rét rừng.

Trung Bắc kỳ Lâm-sản Công-ty

(Rừng Bảo-đài, Rừng Phố-vị, Rừng Hạ-cương)

Chính sở tại Hanoi, 63, Phố hàng Bông
ĐIỆN-THOẠI SỐ 150

CỦI, THAN,

GỖ LIM XANH HẠ-CƯƠNG, tốt có tiếng, cả cây từ 7 tấc trở lên để làm cột nhà.

RỪNG, NỨA và các thứ lâm-sản nước Nam.

Có xưởng tại Đáp cầu, Yên-viên, Đỗ-xá

Số 30

DÂY GIẾNG HỒN OAN

DOÃN-KẾ-THIỆN dịch thuật

Chuyện một con dâm phụ giết chồng rồi vứt thây xuống giếng, mượn cớ lấp đất cho đầy giếng lại, tưởng rằng che được mắt người, không ai còn biết đến nữa. Ngờ đâu ba năm sau gặp có Bao-long-đồ là một vị quan rất liêm minh, tra xét được ra. Cho hay lưới giời dẫu thưa, mà những kẻ gian tà không bao giờ thoát được.

Người ấy nghe nói liền nói rằng:

Ông nói phải lắm, vậy bây giờ tạm để chúng nó đấy, nếu không có vị minh quan nào xét xử ra được, bây giờ tôi sẽ giết chết không tha. Nhưng còn gói bạc này kính xin ông bà phải nhận cho mới được.

B.-phụng-Sơn từ chối mãi không chịu nhận, người ấy ra giọng khẳng khái mà nói rằng:

Tôi nói thực để ông rõ, tôi đây dẫu làm nghề trộm cướp, nhưng còn biết chút nghĩa lý, cái của ấy là của hai tên gian phu dâm phụ kia đã làm việc thương luân bại lý, giết lệnh nhạc-gia mà chiếm lấy, nên nay tôi lại lấy đem về dùng thì chẳng hóa ra tôi cũng như chúng nó hay sao, vậy thì bọc của lệnh-nhạc-gia, ông bà đây là rể con, đến nhận lấy là phải, xin chớ để tôi phải nói đi nói lại nhiều lời.

Nói rồi toan từ biệt ra đi, Phụng-sơn chặn lại mà nói rằng:

Tráng-sĩ đã nói thế, vợ chồng tôi xin kính nhận, nhưng xin cho biết tôn-danh đại-danh là gì, và đêm hôm khuya khoắt, xin mời tráng sĩ nghỉ chơi lại đây, cho tôi hầu tiếp.

Người ấy cười mà nói rằng:

Tôi đây làm nghề trộm cướp, cái thân tội lệ, tên họ vốn không đủ xưng, vậy ông cũng không cần phải biết đến. Nay xin từ biệt, không dám lâu quấy để làm tiết-lộ chuyện [illegible].

Nói xong, cầm dao vải dài một sải, rồi mở cửa đi ra, Phụng-sơn vội vàng cầm đèn ra theo, chỉ nghe đánh phắt một cái từ dưới sân bay lên nóc nhà, rồi chẳng thấy tăm tích đâu cả, đứng trông quanh trông quẩn một lúc, rồi trở vào trong nhà, nói cho Hiếu-cô biết, hai vợ chồng đều tấm-tắc khen thầm, rồi đem số bạc ra đếm được tất cả năm trăm lạng, thế là từ đó trong nhà lại thêm được một món tiền to, sự làm ăn lại càng dày thêm lưng vốn. Thực là số giàu đem đến tận nơi, từ đó đã nghiễm nhiên là một vị tiền-phú ông vậy.

HỒI THỨ MƯỜI BẢY

Tưởng rằng khác kẻ gian tham
Ngờ đâu mặt sắt cũng ham hơi đồng.

Lại nói chuyện vợ chồng Bì-phụng-Sơn sau khi đã được món tiền tự nhiên ấy, lại mở mang thêm việc buôn bán, Phụng-sơn thì trông nom việc ngoài, Hiếu-cô thì thu xếp việc nhà, phu xướng phụ tùy, cảnh gia-đình rất nên vui vẻ. Một hôm Phụng-sơn ở ngoài chạy vào nói với Hiếu-cô rằng:

Hôm nay tôi thấy người ta lũ lượt kéo nhau đi xem đón quan huyện mới, tôi nhân có việc đi ra cửa đông thành, cũng đứng lại xem, được nhìn thấy quan huyện nghi dung rất lẫm liệt, cái mặt đen như sắt, có lẽ chính là vị minh quan mà nhạc-gia đã nói đó chăng, vậy tôi tưởng nên nhân dịp này làm trạng để kêu oan cho nhạc-gia, không nên để chậm trễ nữa.

Hiếu-cô nói:

Cứ như lời cha thiếp đã dặn, thì đúng ba năm mới có thể kêu oan được, bây giờ tính ra mới có hơn hai năm, không biết vị quan ấy có quả là vị minh-quan chăng.

Phụng-sơn nói:

Nhạc-gia nói bao giờ có vị quan mặt đen như sắt thì nên dâng trạng kêu oan, vị quan này thực là mặt đen như sắt, vậy chẳng kêu oan còn đợi đến bao giờ. Nhưng dù sao cũng phải tốn mất ít tiền, nhờ người làm trạng cho mới được.

Hiếu-cô vì nóng muốn báo thù, nên nghe nói cũng lấy làm phải lắm, liền giục Phụng-sơn đi ngay. Phụng-sơn lập tức đi vào phòng lấy mấy chục lạng bạc, thay áo quần, ra thuê kiệu đi thẳng đến huyện Định-viễn. Đến nơi, đi vào trong thành, khi vừa vào tới cửa huyện, bỗng gặp một người quen là Vương-lão-Bát ở trong huyện nha đi ra, Bì-phụng-Sơn vội vàng bảo họ kiệu xuống, chạy đến chào, Vương-lão-Bát hỏi rằng:

Bì huynh lâu nay làm ăn phát tài, tôi nghe nói lấy làm mừng, hôm nay vào huyện, chẳng hay có việc gì?

Bì-phụng-sơn nói:

Vương huynh ơi! tôi có một việc rất cần, muốn phiền huynh ông giúp cho, vậy xin đưa tôi về nhà, tôi sẽ nói chuyện.

Vương-lão-bát liền đưa Phụng-sơn về nhà, khi đã ngồi yên, sai pha trà mời uống, liền hỏi có việc gì, Phụng-sơn liền kể hết đầu đuôi việc bố vợ bị giết như thế nào cho Vương-lão-Bát nghe, và nói muốn nhờ làm một cái trạng kêu oan. Vương-lão-bát nghe xong, [illegible] mà nói rằng:

Ai ngờ ông Tôn-Đại-lý lại bị chết một cách thảm hại như thế, lúc mới chỉ nghe nói là ông ấy hóa điên nhảy xuống sông, nước chảy thây trôi mất. Nếu quả có việc mưu hại như thế, thì chẳng cáo-phát đi, còn đợi đến bao giờ. Vậy đại huynh ở chơi đây, đến tối tôi xin làm hộ một cái trạng, ngày mai mang ngay vào trình. Nhưng đã đến cửa quan thế nào cũng phải có tiền, điều đó chắc đại-huynh cũng đã rõ.

Bì-phụng-sơn nói:

Điều ấy hẳn rồi, huynh ông cứ hết sức giúp cho, hết bao nhiêu tiền tôi xin biện.

Nói xong liền lấy ra mười lạng bạc đưa cho Vương-lão-Bát mà nói rằng:

Trước hãy xin đưa mấy lạng để đại-huynh chi vào tiền giấy bút, ngoài ra còn phải bao nhiêu, chỗ anh em thân xin đại-huynh cứ dậy.

Vương-lão-Bát cầm lấy mà nói rằng:

Giấy bút có bao nhiêu, nhưng đại-huynh đã cho tôi cũng xin vâng, tôi xin hết sức làm cho đại-huynh một cái trạng đủ các tình lý.

Nói rồi, Vương-lão-bát mời Phụng-sơn nghỉ chơi ở nhà, rồi đi vào huyện nha, đến chiều mới về, cùng Phụng-sơn uống rượu. Cơm rượu xong Vương-lão-bát liền đem bút giấy ra thảo một cái trạng, chữa đi chữa lại hai ba lần, rồi mới viết vào một tờ giấy nộp, giao cho Bì-phụng-sơn, Trạng làm như sau này:

« Bẩm lạy huyện-đường đại-nhân.
« Dân con là Bì-phụng-sơn, xin kêu « về việc vì thông gian hại mạng « người, cầu xin chính phép như « sau này:
« Dân nhà ở ngoài cửa nam, lấy « con gái viên cố-thừ lại là Tôn-đại-« lý làm vợ, Nhạc-phụ dân vì không « có con trai, nên lấy một người đàn « bà là Ả Cường làm kế-thất, cũng lại « không con, có nuôi một đứa cũng « người đồng quận tên là [illegible] « làm con nuôi, không ngờ [illegible] và « Ả Cường làm việc thương luân bại « lý, cùng nhau thông gian, rồi lại « cùng nhau mưu giết nhạc-phụ dân. « Trước kia vì chưa biết tin thực, nên « chưa dám cáo-giác, nay thấy quả « thuộc thực tình, nên dân phải dâng « trạng tố bày, cúi xin đèn giời soi « xét cho, bắt hai tên dâm-phụ « gian-phu, hỏi rõ hư thực, để tội « một cách xứng đáng, thì oan của « nhạc-gia dân, như vậy người chết kẻ « sống đều được chịu ơn cao dày vậy... »

(Còn nữa)